

23.9.2022

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräykset

Perustelumuiatio

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (jäljempänä **HSY**) hoitaa Helsingin, Espoon, Kauniaisten ja Vantaan sekä sopimuksen nojalla Kirkkonummen puolesta kunnalliset jätehuollon tehtävät. Kunnalle kuuluvista jätehuollon tehtävistä säädetään jätelaissa (646/2011) ja jäteasetuksessa (987/2021). Jätelainsäädäntöä uudistettiin laajasti vuoden 2021 aikana. Uudistuksessa säädettiin uusista jätteiden kierrätyksestä ja erilliskeräystä koskevista tavoitteista ja velvoitteista. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä valmisteltaisiin uudelleenkäyttöön tai kierrätettäisiin 55 painoprosenttia vuonna 2025, 60 painoprosenttia vuonna 2030 ja 65 painoprosenttia vuonna 2035.

Jätehuoltomääräykset ovat jätelainsäädäntöä tarkentavia määräyksiä, jotka velvoittavat HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistön haltijoita, kuntalaisia sekä soveltuvin osin myös muita jätehuollon toimijoita.

HSY:n tehtävänä on huolehtia toimialueensa jätehuollon järjestämisestä. Jätehuollon velvoitteet perustuvat jätelakiin, jäteasetukseen, muihin jätelain nojalla annettuihin asetuksiin sekä jätehuoltomääräyksiin. Jätehuollolla tarkoitetaan jätteen keräystä, kuljetusta, hyödyntämistä ja loppukäsittelyä jätteiden etusijajärjestystä noudattaen.

Jätehuoltomääräysten tavoitteena on edistää jätelain toimeenpanoa paikalliset olosuhteet huomioon ottaen ja estää jätteestä tai jätehuollosta aiheutuvat haitat tai vaarat terveydelle tai ympäristölle. Lisäksi jätehuoltomääräyksillä edistetään jätteiden etusijajärjestyksen noudattamista. Jätehuoltomääräykset valmistele ja antaa jätehuoltoviranomainen, jona toimii HSY:n hallitus.

Jätehuoltomääräysten valmistelussa on hyödynnetty Suomen Kuntaliiton vuonna 2022 julkaisemaa opasta kunnallisten jätehuoltomääräysten valmistelijoille ja päättäjille [Jätehuoltomääräysten laatiminen | Kuntaliitto.fi](#).

YLEISPERUSTELUT

Nykytila

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen yleiset jätehuoltomääräykset ovat tulleet ensimmäisen kerran voimaan 28.3.1984. Tämän jälkeen määräyksiä on tarkistettu useita kertoja ja edellisen kerran 1.3.2019. Lisäksi asumisessa syntyviä lietteitä koskevat jätehuoltomääräykset on annettu 24.4.2015.

Jätehuoltomääräyksillä on tärkeä asema jätehuollon käytännön toimeenpanossa HSY:n toimialueella. Jätehuoltomääräykset ovat lainsäädäntöä, kuten jätelakia ja jäteasetusta, tarkentavia määräyksiä. Ne ovat nimensä mukaan velvoittavia, eivät suosituksia. Määräykset koskevat mm. jätteiden lajittelua, keräämistä, kuljettamista sekä roskaantumisen ehkäisemistä.

Jätelainsäädäntöä uudistettiin laajasti vuoden 2021 aikana. Uudistuksessa säädettiin uusista jätteiden kierrätystä ja erilliskeräystä koskevista tavoitteista ja velvoitteista. Tavoitteena on, että yhdyskuntajätteestä valmisteltaisiin uudelleenkäyttöön tai kierrätettäisiin 55 painoprosenttia vuonna 2025, 60 painoprosenttia vuonna 2030 ja 65 painoprosenttia vuonna 2035.

Jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan tarkistettaviksi jätelainsäädäntöön tehtyjen muutosten sekä määräysten soveltamisesta saatujen kokemusten ja palautteen johdosta.

Lisäksi määräyksissä on huomioitu 24.3.2022 hyväksytty valtakunnallinen jätesuunnitelma. Jätesuunnitelmassa esitetään muun ohella yksityiskohtaiset tavoitteet vuoteen 2027 yhdyskuntajätteiden, pakkausjätteiden, kertakäyttömuovin, biohajoavien jätteiden, sähkö- ja elektroniikkalaiteromun ja rakentamisen jätteiden vähentämiseksi ja kierrätyksen lisäämiseksi sekä toimet tavoitteiden saavuttamiseksi. Suunnitelman yli 100 toimenpiteestä suurin osa on valtionhallinnon vastuulla, mutta osa toimenpiteistä on suunnattu suoraan kunnille tai muille toimijoille.

Keskeisimmät muutosehdotukset

Muuttunut jätelainsäädäntö edellyttää voimassa olevien jätehuoltomääräysten erilliskeräysvelvoitteiden laajentamista. Suurin yksittäinen muutos koskee biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentamista koskemaan kaikkia toimialueen kiinteistöjä, vapaa-ajan kiinteistöt pois lukien. Lisäksi kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjen erilliskeräysvelvoitetta laajennetaan jäteasetuksen mukaisesti.

Biojätteen erilliskeräyksen laajenemiselle annetaan vaiheittainen siirtymäaika, jotta kiinteistöt voivat varautua muutokseen ja HSY voi toteuttaa laajan muutoksen hallitusti, logistiikan ja asiakaspalvelun toimivuuden turvaten.

Lisäksi säädösuudistuksen perusteella on tehty useita muita muutoksia. Jätteenkeräysvälineiden tyhjennysväleihin on tehty muutoksia, jotta kiinteistön haltijoille syntyy aiempaa joustavampia mahdollisuudet muodostaa kiinteistön jätemääriin sopiva palvelukokonaisuus. Kompostirekisteriin tehtävää ilmoitusta on täsmennetty. Kiinteistön haltijan omistamista käsin siirrettävistä jäteastioista siirrytään vaiheittain HSY:ltä vuokrattaviin käsin siirrettäviin jäteastioihin. Lisäksi lähes kaikkia kiinteistöjen jätehuoltopalveluita koskevia määräyksiä täsmennetään saatujen kokemusten perusteella.

Ehdotusta koskevat lausunnot ja mielipiteet

HSY:n hallitus käsitteli 29.4.2022 (§ 42) ehdotusta pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräyksiksi ja päätti varata hallintolain mukaisesti kaikille niille, joiden oloihin päätöksen tekemisellä on huomattava vaikutus, mahdollisuuden saada tietoa ja lausua mielipiteensä asiasta.

Vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta julkaistiin 3.5.-17.6.2022 välisenä aikana kuulutus HSY:n sekä Espoon, Helsingin, Kauniaisten, Kirkkonummen ja Vantaan kaupunkien verkkosivuilla. Ehdotus jätehuoltomääräyksiksi perusteluineen on tämän ajan ollut nähtävänä HSY:n internetsivuilla osoitteessa www.hsy.fi. Lausunnot ja mielipiteet pyydettiin toimittamaan viimeistään 17.6.2022. Lisäksi HSY on tiedottanut valmisteilla olevista jätehuoltomääräyksistä ja vaikutusmahdollisuuksien varaamisesta mm. mediatiedotteessa, Pientaloasukkaiden sekä Isännöitsijöiden uutiskirjeessä, sosiaalisen median kanavillaan sekä erilaisissa yhteistyöverkostoissa.

HSY järjesti erillisen keskustelutilaisuuden jätehuoltomääräyksiä koskevasta ehdotuksesta alueen omakotiliiton edustajille sekä Helsingin kaupungin putkikeräisyhtiöiden edustajille.

Mielipiteitä ja kannanottoja saapui määräajan puitteissa yhteensä 17 kpl. Mielipiteet saapuivat toimialueen asukkailta sekä isännöitsijöiltä.

Erillinen lausuntopyyntö lähetettiin 55 vastaanottajalle, joista 24 kpl antoi lausunnon.

HSY toteutti www-sivuillaan kaikille vastaajille avoimen nettikyselyn 17.-26.10.2018. Kyselyyn vastasi kaikkiaan 568 vastaajaa, joista 98,8 % oli asukkaita, lähes puolet Espoosta ja kolmannes omakotiasujia.

Saapuneista mielipiteistä ja lausunnoista on laadittu erillinen yhteenvetomuistio.

Lausuntopalautteen johdosta tehdyt muutokset ehdotukseen

Saapuneissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitettiin useita hyviä parannus- ja täsmennysehdotuksia jätehuoltomääräysehdotukseen. Suuri osa palautteista johti yksittäisten määräyskohtien tai niitä koskevien perusteluiden täsmennyksiin. Erilliskeräyksen laajentamiseen ehdotetulla tavalla suhtauduttiin lausunnoissa muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta myönteisesti eikä ehdotukseen ole tehty erilliskeräyksen laajentamisen osalta muutoksia. Useissa lausunnoissa painotettiin tiedotuksen, viestinnän ja opastuksen tarvetta erityisesti erilliskeräyksen laajentumisesta sekä kompostoinnista. HSY:n valmistelemat uudet palveluvaihtoehdot sekä laajemmat mahdollisuudet esimerkiksi tyhjennysväleihin otettiin erittäin myönteisesti vastaan.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin toive biojätteen erilliskeräyksen voimaantulosta koko toimialueella samanaikaisesti. Voimaantulo koko toimialueella täysin samanaikaisesti ei kuitenkaan ole käytännön syistä mahdollista. Biojätteen erilliskeräys laajenee kymmeneen tuhansiin kiinteistöihin. Tarkka lukumäärä selviää vasta sen jälkeen, kun omatoimisen kompostoinnin osuus on selvinnyt. Näin merkittävää keräystoiminnan laajennusta varten HSY:n on hankittava tarvittava määrä jäteastioita sekä jaettava jäteastiat kiinteistöille. Kuljetusreitit tulee suunnitella ja lisäksi varata riittävästi aikaa kuljetusurakoitsijoille lisäkaluston hankintaan. Muutokset suunnitellaan ja aikataulutetaan huolella, jotta laajennus saadaan toteutettua mahdollisimman hallitusti. Selkeän voimaantuloaikataulun määrittelemisen toimialueen eri kaupungeille on osa muutoksen hallittua toteuttamissuunnitelmaa. Portaittainen voimaantuloaikataulu selkeyttää myös muutosta koskevaa viestintää eri kaupunkien alueilla ja on ennen kaikkea asukkaiden ja kiinteistön haltijoiden kannalta yksiselitteinen.

Myöskään Espoon kaupungin esittämää kolmen kuukauden siirtoa biojätteen erilliskeräysvelvoitteen voimaantuloon ei ole mahdollista tehdä. Voimaantulon siirtäminen kolmella kuukaudella yhden alueen osalta johtaisi käytännössä siihen, että myös muiden alueiden voimaantuloa tulisi siirtää vastaavasti kolmella kuukaudella. Tällöin biojätteen erilliskeräystä ei olisi mahdollista aloittaa lainsäädännön edellyttämällä tavalla viimeistään 1.7.2024.

Ennen erilliskeräysvelvoitteiden laajentumista kullekin alueelle HSY lähettää kaikille muutoksen piirissä oleville asiakkailleen asiasta kertovan kirjeen. Lisäksi HSY tulee tukemaan erilliskeräyksen laajenemista viestinnän ja neuvonnan keinoin.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin palveluiden hinnoittelun vaikutusta esimerkiksi lajittelutehokkuuteen. Vaikka HSY:n jätetaksasta päätetään jätehuoltomääräyksistä erillisenä päätösasiana, valmistelee HSY jätetaksan huomioiden tiiviisti jätehuoltomääräysten muutokset sekä muut toiminnan tavoitteet. HSY:n tarkoituksena on tukea kierrätystä kannustavalla hinnoittelulla sekä löytää kaikkien asukasryhmien osalta mahdollisimman oikeudenmukaisen hinnoittelumalli.

Kompostoinnin mahdollisesti aiheuttamat haitat naapurustolle, haittaeläinongelman laajeneminen sekä valvonta nostettiin esiin useissa lausunnoissa. Kompostointia koskevaan määräyskohtaan (16 §) on palautteen perusteella tehty tarkennuksia koskien kompostorin sijoittamista sekä

valvontaa. Joissakin lausunnoissa toivottiin erityisesti kompostorin sijoittamiseen tarkkoja metrimääriä esimerkiksi naapurikiinteistöön ohjaamaan kompostorien sijoittamista. Käytännön kokemuksen perusteella tarkkoja sijoittamisen edellytyksiä ei kuitenkaan pidetty mahdollisena määrätä, erityisesti johtuen toimialueen kiinteistöjen tiiviistä rakentamisesta. Ehdottomat sijoittamista koskevat metrimäärät voisivat pahimmillaan estää kompostoinnin aloittamisen kokonaan tai aiheuttaa jo vuosia käynnissä olleen kompostoinnin lakkauttamisen. Lisäksi kompostointiin on tulossa uusia vaihtoehtoja, kuten HSY:ltä vuokrattavissa oleva tyhjennettävä kompostori, jonka sijoittamisessa on huomioitava koneellisen tyhjennestyön suorittaminen. Jätehuoltomääräysten liian ehdottomilla kirjauksilla saatettaisiin lisäksi turhaan hankaloittaa kokonaan uusien kompostointimenetelmien käyttöönottoa, mikä ei myöskään ole tarkoituksenmukaista. Lisäksi useissa palautteissa nousi esiin, että perinteisen, ulos sijoitettavan kompostorin lisäksi on olemassa erilaisia sisätiloihin sijoitettavia kompostoreita sekä muitakin vaihtoehtoja kompostoinnin asianmukaiseksi suorittamiseksi. HSY suhtautuu myönteisesti myös tällaisiin vaihtoehtoihin menetelmiin, eikä uusien menetelmien syntyä ole syytä jätehuoltomääräyksiin hidastaa tai estää. Lausuntopalautteessa edellytetyn mukaisesti HSY tulee panostamaan kompostointia koskevaan ohjeistukseen ja tiedottamiseen ja tulee päivittämään mm. HSY:n kompostointiohjeen vielä kuluvan vuoden aikana.

Toimialueen putkikeräysyhtiöiden lausunnoissa esittämät näkökohdat on huomioitu putkikeräystä ja jätteen yhteiskeräystä koskevissa määräyskohdissa. HSY:n tavoitteena on yhteistyössä putkikeräysyhtiöiden, kaupunkien ja alueen asukkaiden kanssa varmistaa putkikeräysalueille mahdollisimman toimiva jätehuolto.

Useissa lausunnoissa esitettiin kriittisiä kommentteja koskien HSY:n oikeutta määrätä jätehuoltomääräyksillä käsin siirrettävien jäteastioiden omistuksen siirtymisestä vaiheittain HSY:n omistukseen. Lausuntopalautteen perusteella ei kuitenkaan tehty muutoksia kyseiseen määräyskohtaan. HSY pitää erittäin tärkeänä, että koko käsin siirrettävä astiakanta siirtyy vaiheittain HSY:n omistukseen, alkuperäisen ehdotuksen mukaisesti. Vain tällä tavoin voidaan varmistaa laadukkaat, yhtenäiset ja turvalliset keräysvälineet koko toimialueelle. HSY:n jätehuoltomääräyksiin on sisällynyt jo vuodesta 2012 alkaen vaatimus käyttää pelkästään tiettyjen, erikseen määrättyjen standardien mukaisia jäteastioita. Annetusta määräyksestä ja sitä koskeneesta tiedotuksesta ja neuvonnasta huolimatta määräysten vastaisia, tyhjennestyön sujuvuuden ja kuljettajien työturvallisuuden kannalta vaarallisia aiheuttavia astioita (mm. ns. metallipantaisia 660 litran astioita) on edelleen käytössä tuhansilla kiinteistöillä.

Oikein merkityt ja standardien mukaiset jäteastiat helpottavat lajittelua ja neuvontaa. Hyväkuntoiset ja malliltaan samankaltaiset astiat nopeuttavat jäteastioiden tyhjennystyötä, jolloin työn suorittaminen on sujuvaa ja siten kustannustehokasta. Toimintamalli on selkeä ja tasapuolinen kaikille, kun HSY toimittaa uudiskohteille suoraan uudet määräysten mukaiset jäteastiat ja olemassa oleville kohteille uudet astiat maksutta sitä mukaa, kun vanha jäteastia on rikkoontunut tai kun huomataan astian olevan määräysten vastainen. Toimintamalli myös selkeyttää toimintaa astioiden rikkoutumistapauksissa, kun vastuu astian kunnossapidosta ja uusimisesta on HSY:llä.. Vuosittain HSY:n selvitettävänä on vähintään kymmeniä yksittäisiä vahinko- ja katoamistapauksia, joiden selvittämisessä sekä korvausvastuun ratkaisemisessa kuluu runsaasti aikaa

Jätelain 91 §:n mukaisesti HSY:llä on oikeus antaa jätelain täytäntöön panemiseksi tarpeellisia paikallisista oloista johtuvia, kuntaa tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä jätelain 32 §:ssä tarkoitettussa toiminnassa syntyvän jätteen vastaanottoaajan järjestämisestä kiinteistöillä sekä jätteen keräyksestä sekä näitä koskevista teknisistä vaatimuksista. Vastaava jäteastioiden omistuksen siirtymistä jätelaitokselle koskeva jätehuoltomääräys sisältyy myös Kuntaliiton valmistelemaan jätehuoltomääräysten malliin vuodelta 2022 sekä useiden muiden jätehuoltoviranomaisten alueilla.

HSY:n omistamien keräysvälineiden vuokra vahvistetaan vuosittain jätetaksassa tai vaihtoehtoisesti vuokra sisältyy keräysvälineen tyhjennyshintaan. Esimerkiksi 240 litran sekajäteastian vuokra vuoden 2022 hinnastossa on 0,25 €/viikossa (sis. alv) eli noin 13 euron

vuodessa. HSY:n tarkoituksena ei ole korottaa keräysvälineiden vuokratasoa. HSY:n palveluiden hinnoittelua koskevat jätelain periaatteet koskevat myös keräysvälineiden vuokria. HSY:n astiavuokrat ovat kustannusvastaavia eikä toiminnalla ole pyrkimys tehdä voittoa. Astian koko vaikuttaa astian hankintahintaan ja astialle on laskettu tietty käyttöikä, jonka perusteella astia maksaa itsensä takaisin ja ehtii kerryttämään uuden astian hankintahinnan HSY:lle. Hintaan sisältyy kaikki kustannukset: kuljetukset kiinteistölle, varaosat, varastoinnit, rikkonaisien astioiden tuhoamiskulut ja uuden astian toimittamisen kiinteistölle.

Osassa lausunnoista nostettiin esiin HSY:n järjestämä ns. täydentävä keräys eli vapaaehtoinen erilliskeräys. HSY järjestää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kaikille jätelajeille myös niille kiinteistöille, jotka tilaavat vapaaehtoisuuteen perustuen erilliskeräyksen kiinteistölleen. HSY on tehnyt vapaaehtoisen erilliskeräyksen järjestämistä koskevan päätöksen jo vuonna 2019 päätetyssä jätehuoltomääräysten tarkistuksessa. Jätelain 41.3 §:n mukaisesti kunta voi määrätä jätehuoltomääräyksissään kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestämisestä myös erilliskeräysvelvoitteen ulkopuolelle jääville kiinteistöille. Päätöksensä mukaisesti HSY järjestää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen kaikilta toimialueensa kiinteistöiltä, niiden sijainnista riippumatta. Palveluiden hinnoittelussa noudatetaan HSY:n kulloinkin voimassa olevaa jätetaksaa. Näissä tapauksissa jätteenkuljetus perustuu kiinteistön haltijan vapaaehtoisesti aloittamaan erilliskeräykseen, jonka kuljetus tilataan HSY:ltä. Jätelain 36 §:n mukaisesti jätteen saa kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai jätteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun.

Edellä mainittujen muutosten lisäksi muutoksia on tehty mm.

- 2 §, määritelmät
- 6 §, elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen järjestämisvelvollisuuden perusteella
- 11 §, erikseen lajiteltavat jätelajit
- 26 §, Ajoväylät sekä keräysvälineiden siirtoväylät HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa
- 36 §, yleisötilaisuuksien jätehuolto

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Luku

Soveltamisala

1 § Soveltamisala ja yleiset velvoitteet

Määräystä ehdotetaan täsmennettäväksi lisäämällä tarkentavia määräyksiä soveltamisalasta.

Jätehuoltomääräykset koskevat kunnallisen yhdyskuntajätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Siten kaikkien kuntalaisten, asumiseen ja kunnan julkiseen hallinto- ja palvelutoimintaan tarkoitettujen kiinteistöjen omistajien ja haltijoiden tulee noudattaa jätehuoltomääräyksiä.

Jätehuoltomääräysten piiriin kuuluvan elinkeinotoiminnan osalta tulee erottaa kaksi erillistä toisistaan poikkeavaa tilannetta: ne toiminnanharjoittajat, joiden tuottamat jätteet kerätään yhdessä muiden kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvien jätteiden kanssa (jätelain 32 §, 1 momentin 4 kohta), sekä ne toiminnanharjoittajat, jotka pyytävät ja joilla on oikeus saada kunnalliselta toimijalta jätehuollon palveluita kunnan toissijaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella (jätelain 33 §). Nämä toiminnanharjoittajat kuuluvat jätehuoltomääräysten soveltamisalaan.

Elinkeinotoiminnasta, sosiaali- ja terveystoiminnasta, seurakuntien ja valtion toiminnasta ja muista kunnan jätehuoltovastuun ulkopuolelle jäävistä toiminnista ei määrätä kunnallisissa jätehuoltomääräyksissä kuin siltä osin, kun määräykset koskevat jätehuollon teknisiä vaatimuksia, kuten jäteastioiden sijoittamista sekä kuormausaikoja.

On huomattava, että jäteasetuksen (978/2021) 21 §:n mukaiset erilliskeräysvelvoitteet sekä 26 §:n mukaiset rakennus- ja purkujätteen erilliskeräysvelvoitteet velvoittavat suoraan sellaisenaan muita kuin kunnallisten jätehuoltomääräysten piirissä olevia kiinteistöjä.

Muilla kuin jätelain 32 §:n ja 33 §:n mukaan HSY:n järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvilla kiinteistöillä, kuten elinkeinotoiminnan, seurakunnan ja valtion toimintojen kiinteistöillä syntyvää, jätettä jätehuoltomääräykset koskevat siltä osin, kuin on tarpeen jätteestä ja jätehuollosta aiheutuvan vaaran ja haitan ehkäisemiseksi sekä jätelainsäädännön vaatimusten noudattamiseksi. Näillä kiinteistöillä syntyvää jätettä koskevat seuraavat pykälät ja momentit:

- 1 § Soveltamisala
- 2 § Määritelmät
- 3 § Jätehuollon tavoitteet
- 6 § Elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella
- 15 § Kompostointi, momentit 1, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11 ja 13
- 17 § Jätteen polttaminen ja hautaaminen
- 25 § Keräysvälineiden sijoittaminen
- 29 § Alueelliset vastaanottopisteet
- 30 § Jätteiden kuormaaminen
- 31 § Yleiset jätteenkuljetusta koskevat määräykset
- 33 § Jätevesien käsittelyjärjestelmien sijoituspaikka, momentit 1, 2 ja 4
- 36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto
- 37 § Vaarallisen jätteen jätehuolto
- 38 § Vaarallisen jätteen toimittaminen vastaanottoaikoihin
- 40 § Jätehuoltomääräysten valvonta
- 41 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä
- 42 § Voimaantulo

2 § Määritelmät

Määräyksiin sisältyviä määritelmiä ehdotetaan täydennettäväksi useilla termeillä ja käsitteillä, joiden tarkempi määrittely on käytännön kokemuksen myötä osoittautunut tarpeelliseksi.

3 § Jätehuollon tavoitteet

Määräyskohdassa määritellään jätehuollon tavoitteet. Jätelainsäädäntöön vuonna 2021 tehdyn laajan uudistuksen päätavoite, kierrätyksen lisääminen, on lisätty omana kappaleenaan tavoitteisiin.

2 Luku **HSY:n järjestämään jätehuoltoon liittyminen**

4 § Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus

Säännökseen ehdotetaan pieniä täsmennyksiä nykyiseen sanamuotoon verrattuna. Säännös on tarpeen selkeyttämään HSY:n vastuu kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäjänä. Asumisessa syntyvä jäte sekä muu jätelain 32 §:ssä tarkoitettu yhdyskuntajäte lukuun ottamatta vaarallista

jätettä kuuluu HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. HSY huolehtii asumisessa syntyvän sekä muiden vastuulle kuuluvien toimijoiden seka- ja biojätteen, saostus- ja umpisäiliölietteen sekä kiinteistöllä erilliskerättyjen pakkausjätteiden kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta myös niiltä kiinteistöiltä, joita näiden jätehuoltomääräysten mukaiset erilliskeräysvelvoitteet eivät koske.

HSY kilpailuttaa jätteenkuljetukset keskitetysti koko toimialueensa osalta. HSY:llä ei ole omia jäteautoja, vaan jätteitä kuljettavat yksityiset yritykset. Keskitetty kilpailutus tuo jätekuljetuksiin useita etuja, kuten tehokkaan logistiikan, vähemmän päästöjä, paremmat toimintaedellytykset paikallisille kuljetusyrittäjille sekä kustannussäästöjä asukkaille.

5 § Velvollisuus liittyä HSY:n järjestämään jätehuoltoon

Säännös ehdotetaan jaettavaksi kahteen osaan siten, että 5 §:ssä ovat suoraan jätelain 32 §:n nojalla liittymisvelvolliset kiinteistöt ja 6 §:ssä kunnan toissijaiselle jätehuoltovastuulle kuuluvat kiinteistöt, joiden jätehuoltopalvelut HSY on velvollinen järjestämään jätelain 33 §:n mukaisen toissijaisen vastuun perusteella. Lisäksi säännökseen yhdistetään aiempi 7 §, liittyminen HSY:n järjestämään jätehuoltoon.

Jätelain 32 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä seuraavien, muiden kuin vaarallisten jätteiden jätehuolto:

- 1) vakinaisessa asunnossa, vapaa-ajan asunnossa, asuntolassa ja muussa asumisessa syntyvä jäte, mukaan lukien saostus- ja umpisäiliöliete;
- 2) kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte;
- 3) liikehuoneistossa syntyvä yhdyskuntajäte, joka kerätään kiinteistöllä yhdessä 1 ja 2 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa;
- 4) muu yhdyskuntajäte, joka kerätään yhdessä 1–3 kohdassa tarkoitetun jätteen kanssa alueellisessa putkikeräys- tai muussa vastaavassa keräysjärjestelmässä.

Jätelain 32 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vapaa-ajan asunnossa syntyvää jätettä on pääasiassa omaan käyttöön tarkoitetuissa kesämökeissä, vuokrattavissa lomamökeissä ja -osakkeissa ja muissa vastaavissa vapaa-ajan asuinrakennuksissa syntyvä jäte. Tällaisena jätteenä ei kuitenkaan pidetä hotellinomaisia palveluja tarjoavassa lomakylässä syntyvää jätettä.

Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi liittymisvaihtoehtojen osalta. Kiinteistö voi liittyä HSY:n järjestämään jätehuoltoon tilaamalla oman, kiinteistökohtaisen jäteastian, olemalla sopijapuolena jätteenkeräysvälineen yhteiskäytössä tai hakemalla HSY:n alueellisen sekajätepisteen vuosiasiakkaaksi, mikäli kiinteistölle ei pääse jäteajoneuvolla.

6 § Elinkeinotoiminnan jätehuolto kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun järjestämisvelvollisuuden perusteella

Määräykseen ehdotetaan lisättäväksi erillinen pykälä HSY:n toissijaisen järjestämisvelvollisuuden perusteella järjestämästä jätehuollosta. Jätelain 33 § mukaan kunnalla on velvollisuus järjestää myös muun kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvan toimijan pyynnöstä tämän jätehuolto, mikäli toimijan tarvitsemia palveluita ei ole tarjolla yksityisillä markkinoilla tai palvelutarjonnassa on puutteita ja tuotettu jäte pystytään käsittelemään kunnan jätehuoltojärjestelmässä.

Jos kysymyksessä on muusta kuin ennalta arvaamattomasta kiireestä johtuva jätehuoltopalvelun tarve, jonka arvo on vähintään 2 000 euroa (ALV 0) vuodessa, tulee palvelutarjonnan puute osoittaa käyttämällä siihen tarkoitettua sähköistä tietoaalustaa (Materiaalitori.fi) ennen toissijaista jätehuoltopalvelua koskevan sopimuksen tekemistä HSY:n kanssa. HSY tekee jätteen haltijan kanssa kunnan toissijaisesta jätehuoltopalvelusta sopimuksen, jonka kesto voi olla enintään kolme vuotta. Alle 2 000 euron jätehuoltopalveluista voi jätteen haltija tehdä sopimuksen suoraan HSY:n

kanssa. Kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua koskevista velvoitteista säädellään yksityiskohtaisemmin jätelain 33 §:ssä.

Kunnan toissijaiseen jätehuoltopalveluun kuuluvien jätteiden osalta HSY tekee jätteen haltijan kanssa jätelain edellyttämän enintään kolme vuotta voimassa olevan sopimuksen jätehuoltopalveluista.

7 § Yhteisen jätteenkeräysvälineen käyttäminen

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin ja sitä ehdotetaan täsmennettäväksi. Pykälässä määrätään yhteisen keräysvälineen tai -keräysvälineiden käyttämisen edellytyksistä HSY:n järjestämän jätteenkuljetuksen puitteissa. Lähekkäin sijaitsevissa kiinteistössä asuvat naapurit voisivat käyttää yhteistä keräysvälineen sijoituspaikkaa ja yhteisiä jätteiden keräysvälineitä, jos kiinteistön haltijat ovat asiasta sopineet.

Määräykseen ehdotetaan tarkennettavaksi lähekkäin sijaitsevien kiinteistöjen määrittely. Lähekkäin sijaitsevilla kiinteistöillä tarkoitetaan taajama-alueilla samassa tai viereisissä kortteleissa sijaitsevia kiinteistöjä ja haja- asutusalueilla naapureita tai kylätoimikunnan, tiekunnan tai muun vastaavan toiminnallisen kokonaisuuden muodostavia kiinteistöjä. Määritelmän lisääminen on tarpeen säännöksen käytännön soveltamisessa ilmenneiden epäselvyyksien johdosta. Tärkeää on, että yhteisastian käyttö on seurattavissa, eikä muodostu esimerkiksi liian suuria hallitsemattomia yhteisastioita.

Yhteisastiaa käyttävien kiinteistöjen pitäisi kaikissa tapauksissa sijaita samalla alueella, sillä jätelain 41 § velvoittaa luovuttamaan jätteen ”alueella järjestettyyn kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen”. Tarkoituksena ei ole, että jätteitä kuljetetaan pitkiä matkoja vapaa-ajan asunnolta vakituiselle asunnolle. Yhteisastian perustamisen vakituisen asunnon ja vapaa-ajan asunnon välillä pitäisi perustua kiinteistöjen lähekkäisyyteen, kuten muissakin tapauksissa. Tästä johtuen säännökseen ehdotetaan lisättäväksi tarkentava määräys, jonka mukaan yhteiskäyttöön liittyvien kiinteistöjen ei tule sijaita yli 200 metrin päässä yhteisestä keräysvälineistä tai yhteisten keräysvälineiden on sijaittava saman kulkureitin, yksityistien tai -tiestön varrella.

Lisäksi määräyksissä on tuotu esiin, että jäteastioiden yhteiskäyttötilanteita koskevat myös erikseen laaditut tarkennetut sopimusehdot.

HSY ei voisi velvoittaa kiinteistön haltijoita yhteisen keräysvälineen ja sijoituspaikan käyttöönottoon, vaan kyseessä on kiinteistönhaltijoiden sopimusvapauden piiriin kuuluva asia.

Yhteistä keräysvälinettä voi käyttää minkä yksittäisen jätelajin keräämiseen tahansa. Biojätteen erilliskeräysvelvoite koskee kaikkia yhteiskäyttötilanteita, vapaa-ajan kiinteistöjä lukuun ottamatta. Vaikka yhteisen keräysvälineen käyttäjäksi olisi liittynyt yli viisi kiinteistöä, eivät 15 §:n mukaiset erilliskeräysvelvoitteet tule velvoittavina noudatettavaksi. Mikäli yhteiskäyttöä koskevassa sopimuksessa on mukana yksikin sellainen osapuoli, jota koskisi jo yksinään erilliskeräysvelvoitteet (esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, johon kuuluu yli viisi asuinhuoneistoa), ei yhteiskäytöstä sopiminen kuitenkaan vapauta osapuolta erilliskeräysvelvoitteiden noudattamisesta.

HSY voisi kieltää järjestelyn jätehuollon järjestämistä koskevan perustellun syyn vuoksi esimerkiksi tilanteessa, jossa yhteiskäytössä on mukana merkittävän laaja joukko kiinteistöjä ja yhteiskäytössä olevat keräysvälineet aiheuttavat jatkuvasti roskaantumisongelmia. Myös laskutuksessa olevat epäselvyydet voisivat johtaa järjestelyn kieltämiseen. Mikäli yhteiskäytössä olevien jätteenkeräysvälineiden määrää, kokoa tai tyhjennysrytmiä ei ole mitoitettu riittävällä tavalla suhteessa yhteiskäytössä mukana olevilla kiinteistöllä syntyvään jätemäärään, on HSY:llä oikeus määrittellä yhteiskäyttöä varten tarvittava määrä riittävän kokoisia keräysvälineitä oikealla tyhjennysrytmillä siten, ettei ympäristö- tai terveyshaittoja ilmene. Kapasiteetin vertailuun käytetään kulloinkin voimassa olevaa HSY:n jäteastioiden mitoitustaulukkoa.

Kiinteistön haltijat voivat tarvittaessa milloin tahansa ilmoittaa HSY:lle järjestelyn rauenneen, jolloin kiinteistön haltijoiden velvollisuutena on järjestää kullekin kiinteistölle tarvittava oma keräysvälineen sijoituspaikka sekä tarvittavat jätteen keräysvälineet.

Laajoista alueellisista keräysjärjestelmistä kuten korttelikeräyksestä voi jätelain perusteella päättää ainoastaan HSY. Määräys perustuu suoraan jätelain 32 §:ään, jossa säädetään kunnan velvollisuudesta ja yksinoikeudesta järjestää jätehuolto. Toimiakseen laajemmassa mitassa alueellinen keräysjärjestelmä kuten korttelikeräys vaatii jätteenkeräysvälineitä varten tehdyn aluevarauksen asemakaavassa sekä selkeän vastuutahon investoinnille. Vastuutaho korttelikeräyspisteen perustamisessa, ylläpidossa ja keräysvälineiden tyhjennyksissä voi jätelain perusteella olla ainoastaan HSY tai muu toimija vain siitä HSY:n kanssa sopimalla. Määräyskohdalla selkeytetään vastuutaho ja varmistetaan, että alueelliset keräysjärjestelmät soveltuvat HSY:n jätehuoltojärjestelmän kokonaisuuteen. Erityisesti laajoissa jätteiden korttelikeräyksissä korostuu vastuu pisteen asianmukaisesta ylläpidosta sekä investoinnista.

Putkikeräysjärjestelmien alueilla on kiinteistön haltijan järjestettävä 9 §:n mukaisesti keräyspaikka kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen kuuluvan jätteen keräystä varten myös niille jätelajeille, joita ei kerätä jätteiden putkikeräysjärjestelmässä. HSY ei tee yhteiskäyttöä koskevaa sopimusta näiden yhteiskäytössä olevien jätteenkeräysvälineiden osalta, vaan kiinteistön haltijat tekevät käyttö sopimukset putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjän kanssa.

8 § HSY:n alueellinen sekajätepiste

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin. Säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siltä osin, kun alueellisina sekajätepisteinä toimivat nykyisin kaikki Sortti-asetat. Alueellisen sekajätepisteen käyttäjiä ei koske biojätteen erilliskeräysvelvoite.

9 § Jätteiden putkikeräysjärjestelmä

Säännös sisältyy voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin ja sitä ehdotetaan täsmennettäväksi useilta kohdilta käytännön kokemusten perusteella.

Jätteiden putkikeräyksellä tarkoitetaan järjestelmää, jossa määritellyt jätelajit kootaan keräyspisteverkoston ja maanalaisen putkiston avulla jätteen koontiasemalla sijaitseviin kontteihin, jotka HSY kuljettaa asianmukaiseen käsittelyyn.

Putkikeräysjärjestelmään perustuva jätteenkeräys on käytössä asuinalueilla, joiden kaavassa tai muussa suunnittelussa on todettu alueelle toteutettavan keskitetty jätteenkeräysjärjestelmä ja osoitettu paikat keräyspisteille. Uuden putkikeräysjärjestelmän suunnitteluvaiheessa tulee mahdollisimman hyvissä ajoin ottaa yhteyttä HSY:n asiantuntijoihin toimivan jätehuollon varmistamiseksi. HSY:n kokemus on osoittanut, että erityisesti muiden kuin putkikeräysjärjestelmässä kerättävien jätelajien jätteenkeräyksen järjestämiseksi ja oikeaksi mitoittamiseksi edellyttää huolellista suunnittelua jo mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, jotta esimerkiksi korttelikohtaiset kierrätyshuoneet on mitoitettu käyttäjämäärään nähden oikein.

Uusilla alueilla velvoite liittyä jätteiden putkikeräysjärjestelmään sisältyy useimmiten tontinluovutus sopimuksen ehtoihin. Putkikeräysjärjestelmään liittymisvelvoitteesta ei ole säädetty jätelaissa, mistä johtuen liittymisvelvoitetta ei voida määrätä myöskään jätehuoltomääräyksissä. Jätehuoltomääräyksiin ei myöskään voida sisällyttää kieltoa pitää omaa jätteenkeräysvälinettä omalla kiinteistöllään.

Putkikeräysjärjestelmä tulkitaan näissä jätehuoltomääräyksissä lähekkäin sijaitsevien kiinteistöjen yhteisesti järjestämäksi jätelain 40 §:n tarkoittamaksi jätteen vastaanotto paikaksi. Liittymisvelvoite HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen voidaan täyttää liittymällä

putkikeräysjärjestelmän käyttäjäksi. HSY:n järjestämä jätteenkuljetus alkaa kiinteistön haltijoiden yhteisesti järjestämistä vastaanottoaikoista. Yhteisesti järjestettyinä vastaanottoaikoina toimivat jätteiden putkikeräysjärjestelmän koontiasema sekä niiden jätteiden osalta, joita ei kerätä jätteiden putkikeräysjärjestelmässä, kiinteistön haltijoiden yhteisesti järjestämät muut vastaanottoaikat.

Putkikeräysjärjestelmään liittyneiden kiinteistöjen jätteenkeräysvälineenä toimii putkikeräysjärjestelmän koontiaseman kontit, joihin jäte ohjataan syöttöpaikoilta sekä muu keräyspaikka, jossa on jätteenkeräysvälineet sellaisille putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille, jotka voidaan kuljettaa tavanomaisessa kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Putkikeräysjärjestelmässä ei voida kerätä mm. kooltaan tai laadultaan järjestelmään soveltumattomia jätteitä.

Putkikeräysalueilla sijaitsevien muiden keräyspaikkojen perustamisesta päättää ja ylläpidosta vastaa putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjä, pakkausjätteiden tuottajien vastaanottopisteitä lukuun ottamatta. Putkikeräysjärjestelmään soveltumattoman jätteen keräyspaikkana voi toimia korttelikohtainen lajitteluhuone, lähellä sijaitsevien kiinteistöjen yhteiskäytössä oleva lajitteluhuone tai muu keräyspaikka. Käytännön kokemuksen perusteella korttelikohtainen lajitteluhuone on jätehuollon toimivuuden kannalta paras ratkaisu. Mikäli lajitteluhuonetta ei ole mahdollista toteuttaa, voivat lähellä sijaitsevat kiinteistöt sopia myös lajitteluhuoneen yhteiskäytöstä. Lisäksi putkikeräysalueen ylläpitäjä voi järjestää alueelleen myös muun alueellisen keräyspaikan putkikeräysjärjestelmään soveltumattomille jätteille.

Korttelikohtaisten lajitteluhuoneiden rakentaminen tulee huomioida jo alueen ja rakennusten suunnitteluvaiheessa. Lajitteluhuoneiden ja muiden keräyspaikkojen käyttökapasiteetin tulee olla riittävän suuri käyttäjien lukumäärään sekä HSY:n tyhjennysreitteihin ja -rytmiin suhteutettuna. Putkikeräysjärjestelmien lajitteluhuoneiden jätteenjennyksiä kohdellaan näissä jätehuoltomääräyksissä tasavertaisesti kaikkien jätteiden yhteiskeräystapojen kanssa. Lajitteluhuoneiden sijainti, koko ja tekniikka tulee suunnitella huomioiden 25 §:ssä olevat määräykset keräysvälineiden sijoittamisesta.

Putkikeräysjärjestelmän ja muiden keräyspaikkojen käyttökapasiteetin täytyy olla riittävän suuri käyttäjien lukumäärään suhteutettuna, ja jätteiden keräysvälineiden tyhjennystarpeiden on sovittava alueen olemassa oleviin HSY:n määrittelemiin tyhjennysreitteihin sekä -rytmiin.

Putkikeräysjärjestelmän koontiasemalla on varattava tyhjennyskaluston tarvitsema tila konttien vaihdolle. Mikäli vaihdon yhteydessä ei ole mahdollista käyttää paikan päällä olevia varakontteja, järjestelmä pitää pystyä kytkemään pois päältä konttien vaihdon tai tyhjennyksen ajaksi.

Uutena määräyskohtana on putkikeräysjärjestelmän ylläpitäjälle lisätty velvoite toimittaa toimintasuunnitelma väliaikaisen jätteenkeruun järjestämisestä putkikeräysjärjestelmän toimintahäiriöiden ja rikkoontumisen varalle. Lisäksi määräykseen on lisätty ylläpitäjän vastuu huolehtia järjestelmän toimivuudesta siten, ettei alueelle kehity haittaeläinongelmaa.

Jätteiden putkikeräysjärjestelmään liittynyt kiinteistö ei ole velvollinen järjestämään putkikeräysjärjestelmässä kerätyn jätteen keräyspaikkaa omalle kiinteistölleen.

10 § HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen soveltumattomien jätteiden kuljettaminen

Säännös sisältyy nykyisiin määräyksiin lähes sellaisenaan. Jätelain 41 §:n mukaisesti jätehuoltomääräyksissä sallittaisiin asumisessa syntyvien jätteiden kuljettaminen jätteen haltijan toimesta, mikäli jäte on poikkeuksellisen suurikokoinen tai ei muutoin sovellu HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen. Asuinkiinteistöillä syntyvä rakennus- ja purkujäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että se on peräisin kiinteistön haltijan pienimuotoisesta omatoimisesta remontoimisesta. Mikäli remontin

toteuttava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä, eikä sen kuljettamisessa anneta näissä jätehuoltomääräyksissä määräyksiä.

Lisäksi kiinteistön haltija voi tilata maksullisen HSY:n Sortti-nouto-palvelun tai jätehuoltoyrityksen noutamaan käytöstä poistetut huonekalut. Palvelu on hinnoiteltu HSY:n hinnastossa.

3 luku Jätteiden kerääminen kiinteistöllä

11 § Erikseen lajiteltavat jätelajit

HSY:n voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin sisältyvät pykälät '11 § Erikseen lajiteltavat jätelajit' sekä '14 § Muut erikseen kerättävät jätteet' ehdotetaan selkeyden vuoksi yhdistettäväksi. Pykälän tarkoituksena on määrätä jätteen haltijat erottamaan materiaalina kierrätyskelpoiset jätteet energiana hyödynnettävästä sekalaisesta yhdyskuntajätteestä ja toimittamaan ne joko kiinteistön jäteastioihin, aluekeräyspisteisiin, Sortti-asemille tai muihin asianmukaisiin vastaanottoaikoihin sen mukaan mitä myöhempanä määräyksissä on määrätty.

Biojäte on lajiteltava erikseen jätehuoltomääräysten mukaisesti ja luovutettava HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen kuljetukseen tai kompostoitava. Asuinkiinteistöillä syntyvät risut, oksat ja puutarhajäte, joita ei käsitellä omatoimisesti tai kompostoida kiinteistöllä, on toimitettava ensisijaisesti HSY:n Sortti-asemille, muuhun HSY:n järjestämään vastaanottoaikaan. Risuille ja oksille voi vaihtoehtoisesti tilata HSY:n järjestämän erillisen risunkeräyspalvelun. Puutarha- ja puistojetettä sekä syöntikelvottomia hedelmiä ja marjoja voi laittaa biojätteen keräysvälineeseen sen verran, että se ei vie tilaa elintarvikejätteeltä. Erityisesti syöntikelvottomien hedelmien ja marjojen runsas määrä jäteastiassa tekee keräysvälineestä liian painavan. Hakettamatonta risu- ja oksajätettä ei tulisi laittaa biojätteen keräysvälineeseen, koska astiaan ei tällöin mahdu muuta jätettä lainkaan.

Kiinteistöillä lajitellut kierrätyskelpoiset kuluttajapakkausjätteet kuuluvat jätelain nojalla pakkausten tuottajien ja tuottajayhteisöjen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Muut lajitellut kierrätyskelpoiset, asumisesta tai kunnan palvelu- ja hallintotoiminnoista syntyneet yhdyskuntajätteet kuuluvat kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin. Jotta jätehuolto sujuisi käytännössä, vastuun jakautuessa eri tahoille, on jätelaissa määrätty tuottajien ja kuntien yhteistoiminnasta pakkausjätteiden keräämisessä kiinteistöiltä (jätelaki 49a ja 49b §). Yhteistoiminta toteutetaan niin, että kunta järjestää kierrätyskelpoisen pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen vähintään taajamien kiinteistöiltä tuottajien järjestämään käsittelyyn ja kierrätykseen. Jätelain 35 § ja 36 § mukaisesti kierrätyskelpoisten jätelajien kiinteistöittäiset kuljetukset järjestetään kunnan järjestämänä jätteenkuljetuksena. Tuottajat ja kunnat sopivat yhteistoiminnan ja jätelain puitteissa keskenään korvauksista, joita tuottajat maksavat kunnille pakkausjätteen keräyksen ja kuljetuksen järjestämisestä. HSY on liittynyt kuntien ja tuottajayhteisön väliseen valtakunnalliseen yhteistyösopimukseen, jossa muun ohella sovitaan osapuolten välisistä tehtävistä sekä korvausten maksusta. Kiinteistökohtaisen kuljetuksen ulkopuolelle jäävien kiinteistöjen pakkausjätteiden ja muiden kierrätyskelpoisten jätteiden keräys järjestetään aluekeräyksenä. Tuottajayhteisön aluekeräyksen vastaanottoaikat on nimetty Rinki ekopisteiksi. Kierrätyskelpoisten jätteiden aluekeräyspisteiden sijainnit ovat osoitteessa www.kierratys.info.

Paperijätteen jätehuolto on kokonaan tuottajien järjestämää. Jos kiinteistöllä on käytössään paperintuottajien järjestämä paperinkeräysastia, on paperijäte laitettava siihen. Muutoin kiinteistöjen käytössä on tuottajien järjestämä paperijätteen aluekeräys.

Myös muut tuottajavastuunalaiset jätteet kuin pakkausjätteet (kuten paristot ja akut sekä sähkö- ja elektroniikkaromu) on lajiteltava erikseen ja toimitettava tuottajan järjestämään

vastaanottopaikkaan. Pantilliset juomapakkaukset on toimitettava näitä varten järjestettyihin palautuspisteisiin.

Uutena velvoitteena jätehuoltomääräyksiin on lisätty tekstiilijätteen erilliskeräys. Jäteasetuksen 21 §:n mukaisesti kunnan on järjestettävä tekstiilijätteelle alueellinen vastaanotto 1.1.2023 lukien. Kiinteistöillä syntyvä tekstiilijäte tulee toimittaa HSY:n osoittamiin vastaanottopaikkoihin ja noudattaa HSY:n antamia ohjeita tekstiilijätteen keräyksestä.

Omatoimiremonttien yhteydessä syntyy myös rakennus- ja purkujätteitä. Rakennus- ja purkujätteelle annetaan jäteasetuksessa (26 §) määrän ja haitallisuuden vähentämiseen ja käsittelyyn liittyviä määräyksiä sekä erilliskeräysvelvoitteita (27 §), jotka koskevat niin elinkeinotoimintaa kuin kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluvia kiinteistöjä. Asuinkiinteistöillä tehtävässä rakennus- ja purkutoiminnassa syntyvä jäte kuuluu kunnan jätehuollon järjestämisvelvollisuuden piiriin ainoastaan siinä tapauksessa, että kyseessä on pienimuotoisesta kotitalouden itse tekemästä rakennus- ja purkutoiminnasta, jonka jätehuollosta kotitalous vastaa itse. Mikäli remontointipalveluita tarjoava yritys vastaa asuinkiinteistöllä syntyvän rakennus- ja purkujätteen jätehuollosta, on se elinkeinotoiminnan jätettä. Ammattimaisen rakentamisen, purkamisen tai remontoinnin jäte ei kuulu HSY:n jätehuoltovastuulle eikä jätehuoltomääräyksissä anneta määräyksiä näiden jätteiden toimittamispaikasta. Jätteen haltijan tulee toimittaa jäte asianmukaiseen, luvan omaavaan vastaanottopaikkaan.

12 § Sekajäte

Nykyisten jätehuoltomääräysten mukaisesti määräyksiin sisällytetään selkeyttävä säännös sekajätteen keräämistä varten tarkoitettuun jäteastiasta, jonka tulee olla käytössä kaikilla kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen piiriin kuuluvilla kiinteistöillä.

13 § Asuinkiinteistöjä koskevat lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Jätteen erilliskeräysvelvoitteita ehdotetaan laajennettavaksi. Lisäksi asuinkiinteistöjä koskevat erilliskeräysvelvoitteet sekä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjä koskevat erilliskeräysvelvoitteet on erotettu omiin pykäliinsä.

Erilliskeräysvelvoitteiden lähtökohtana on jäteasetuksen mukainen kiinteistöittäinen kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräys. Jäteasetuksen 17 §: mukaan kunnan on järjestettävä asumisessa syntyvän muun biojätteen kuin puutarha- tai puistojätteen erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi tai useampi asuinhuoneisto. Yli 10 000 asukkaan taajamassa kunnan on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettu erilliskeräys jokaiselta kiinteistöltä, jossa on vähintään yksi asuinhuoneisto. Jäteasetuksen 18 §:n mukaan kunnan on järjestettävä jätelain 49 a §:n mukaisesti yhteistoiminnassa pakkausten tuottajayhteisön kanssa asumisessa syntyvän lasi-, metalli- ja muovi- sekä paperi- ja kartonkipakkausjätteen erilliskeräys vähintään jokaiselta taajamassa sijaitsevalta kiinteistöltä, jossa on viisi tai useampi asuinhuoneisto. Biojätteen erilliskeräys on aloitettava viimeistään 1.7.2022 alkaen ja muun kierrätyskelpoisen jätteen erilliskeräys 1.7.2023 alkaen. Asetuksen mukaan biojätteen erilliskeräystä on laajennettava yli 10 000 asukkaan taajamissa koskemaan kaikkia kiinteistöjä 19.7.2024 alkaen.

Jäteasetuksen perustelumuition (18.11.2021) mukaan erilliskeräysvelvoite on perusteltua asettaa biojätteelle vaiheittain tiukemmaksi kuin muille erilliskerättäville jätelajeille, koska selvitysten mukaan biojätteen kierrätystä lisäämällä voidaan käytännössä tehokkaimmin nostaa yhdyskuntajätteen kierrätysastetta. Lisäksi biojätteen kierrätystä on mahdollista lisätä vain erilliskeräystä (ml. pienkompostointi) lisäämällä, sillä lannoitevalmistelainsäädännöstä johdettavan nykyisen tulkintakäytännön, samoin kuin jätedirektiivin 11 a artiklan 4 kohdan, perusteella sekajätteestä erotellun biojätteen hyödyntämistä ei voida katsoa kierrätykseksi. Biojätteen kiinteistöittäinen keräys voitaisiin tarvittaessa toteuttaa myös yhteiskeräyksenä kahden tai

useamman toisiaan lähellä sijaitsevan kiinteistön kesken. Biojätteen erilliskeräysvelvoite ei koske puutarha- ja puistojäätettä eikä kiinteistöjä, joilla syntyvä biojäte kompostoidaan.

Jätelain 91 § 3 momentin mukaan jätehuoltomääräyksissä voidaan poiketa jäteasetuksen mukaisista erilliskeräysvelvoitteista. Poikkeaminen voi tapahtua jäteasetuksesta laajempaan suuntaan tai suppeampaan suuntaan. Asetuksessa säädettyä keräystä suppeampi keräys voidaan määrätä korkeintaan viideksi vuodeksi kerrallaan, jos jokin jätelain 15 §:n 2 momentin mukaisista erilliskeräysvelvollisuudesta poikkeamisen edellytyksistä täyttyy. Jätelain 15 §:n 2 momentin mukaan jätteiden erilliskeräysvelvollisuudesta voidaan poiketa vain, jos jokin seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- 1) erilaisten jätteiden yhteiskeräys ei heikennä niiden laatua eikä vähennä mahdollisuuksia valmistella ne uudelleenkäyttöön, kierrättää ne tai hyödyntää ne muulla tavoin etusijajärjestyksen mukaisesti;
- 2) erilliskeräys ei johda parhaaseen mahdolliseen kokonaistulokseen, kun otetaan huomioon jätteen jätehuollon kokonaisvaikutukset ympäristöön;
- 3) erilliskeräys ei ole teknisesti toteutettavissa, kun otetaan huomioon jätteen keräyksen hyvät käytännöt;
- 4) erilliskeräyksen kustannukset olisivat kohtuuttomia ottaen huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen ja siitä jalostetun uusioraaka-aineen myynnistä saatavat tulot sekä kustannukset, jotka syntyvät lajittelemattoman jätteen keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista.

Jätelain perusteluiden mukaan erilliskeräysvelvoitteesta voitaisiin poiketa 2 kohdan perusteella esimerkiksi harvaan asutuilla tai vaikeakulkuisilla alueilla, jolloin jätteiden kuljettamisesta hyödyntämislaitoksiin aiheutuvat päästöt ja luonnonvarojen kulutus voivat ylittää tietystä tai tietyistä hyödyntämistavoista saatavat ympäristöhyödyt. Harva asutus tai hankalat liikenne yhteydet eivät kuitenkaan sellaisenaan oikeuttaisi erilliskeräyksestä poikkeamiseen, vaan ensisijaisesti tulisi arvioida, voidaanko erilliskeräys toteuttaa tehokkaasti esimerkiksi uusien teknisten ratkaisujen tai uusien keräyskäytäntöjen avulla. Jätehuollon ympäristövaikutuksia arvioitaessa tulisi varsinaisten jätehuoltotoimien vaikutusten lisäksi ottaa huomioon myös mahdollinen erilliskerätyn jätteen hyödyntämisestä aiheutuva luonnonvarojen säästyminen.

Poikkeamismahdollisuus teknisen toteuttamiskelvottomuuden (kohta 3) perusteella liittyy usein keräysalueen tai -paikan vaikeisiin olosuhteisiin, kuten esimerkiksi keräyspaikkojen tai keräysreittien ahtauteen tai vaikeakulkuisuuteen. Jos tällaisiin olosuhteisiin olisi kuitenkin kehitetty keräystekniikoita tai käytäntöjä, joiden olisi osoitettu toimivan myös käytännössä, 3 kohdan mukaista poikkeusta ei voisi soveltaa. 4 kohdan perusteella erilliskeräyksestä voitaisiin poiketa, jos siitä aiheutuisi kohtuuttomia kustannuksia. Erilliskeräyksen kustannusten kohtuuttomuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon mahdollisuudet parantaa erilliskeräyksen kustannustehokkuutta, erilliskerätyn jätteen tai siitä valmistetun uusioraaka-aineen myynnistä mahdollisesti saatavat tulot sekä ne erilliskeräyksen johdosta vältettävät kustannukset, jotka syntyisivät keräyksen ja käsittelyn kielteisistä ympäristö- ja terveysvaikutuksista siinä tapauksessa, että jätettä ei lajitella ja kerätä erikseen.

Lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkausjätteen sekä pienmetallin erilliskeräysvelvoitteet

Nykyisiä lasi-, metalli-, kartonki- ja muovipakkausjätteen sekä pienmetallin erilliskeräysvelvoitteita, jotka koskevat kaikkia vähintään viiden asuinhuoneiston kiinteistöjä, ei ehdoteta muutettavaksi. Jäteasetuksen mukainen erilliskeräysvelvoite koskisi vain taajama-alueita, mutta olemassa olevan keräyksen supistaminen vain taajamiin ei ole tarkoituksenmukaista.

Biojätteen erilliskeräysvelvoitteen laajentaminen

Biojätteen erilliskeräysvelvoite ehdotetaan laajennettavaksi koko toimialueelle, koskemaan kaikkia asuin- ja vapaa-ajan asunnot pois lukien. Biojätteen erilliskeräys laajenisi näin ollen koko toimialueelle eikä rajoittuisi vain 10 000 asukkaan taajamiin.

HSY:n toimialueella yhteensä lähes 63 000 1-4 huoneiston kiinteistöä. Kokonaismäärästä 70 % on omakotitaloja ja 30 % 2-4 huoneiston kiinteistöjä. Näistä kiinteistöistä noin 8000 on tehnyt kompostointi-ilmoituksen HSY:lle ja noin 4600 on tilannut itselleen biojätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen. Kiinteistöjä, joilta ei erilliskerätä biojätettä tai jotka eivät kompostoi on yhteensä noin 50 000 kpl.

HSY:n teettämän sekajätteen koostumustutkimuksen (HSY, sekajätteen koostumustutkimus 2021) mukaan pääkaupunkiseudun asukkaiden sekajätteessä on biojätettä keskimäärin 51,1 kg asukasta kohden vuodessa, joka on koko sekajätteen määrästä 39,4 %. Tutkimusryhmistä eniten biojätettä sekajätteessä on 1 huoneiston kiinteistöissä asuvilla. Omakotitaloissa biojätettä kertyy sekajätteeseen vuodessa keskimäärin 87,2 kg/as, joka on tutkimusryhmän tuottamasta koko sekajätteen määrästä 45,3 %. Tämän tutkimusryhmän asukkaat laittoivat sekajätteeseen eniten keittiöbiojätettä, 64,3 kg/as, joka on koko biojätteen määrästä 74 %. Puutarhajätteen osuus kaikesta biojätteestä sekajätteen joukossa tässä tutkimusryhmässä oli 22 %. Lähes yhtä paljon biojätettä sekajätteen sekaan laittavat 2–4 huoneiston kiinteistöissä asuvat. Lisäksi HSY:n selvitykset osoittavat, että biojätettä lajitellaan kaikista jätelajeista puutteellisimmin HSY:n alueella. Pientaloille tehtyjen kyselyiden perusteella suurin syy pientaloasujan biojätteen lajittelemattomuudelle on kotipihan jäteastioiden puute. Lisäksi biojäte koetaan monellakin tapaa muita jätelajeja haastavampana lajiteltavana.

Jätehuoltomääräysten valmistelun tueksi teetettiin syksyllä 2021 biojätteen erilliskeräysselvitys (LCA Consulting Oy, raportti 25.1.2022). Biojätteen erilliskeräyksen laajentamisen ympäristövaikutuksia tarkasteltiin elinkaarimallinnuksella. Mallinnuksessa tarkasteltiin biojätteen keräyksen, kuljetusten, käsittelyn ja loppuhyödyntämisen aiheuttamia positiivisia ja negatiivisia ympäristövaikutuksia ilmastonmuutoksen näkökulmasta nykytilan lisäksi kahdessa eri skenaariossa: jätelain mukaisessa keräysveloitteessa kattavaa yli 10 000 asukkaan taajamat sekä siinä tapauksessa, että keräysvelvoite laajennettaisiin koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä alueella. Mallinnuksessa tarkasteltiin HSY:n jätehuollon koko toimialuetta, mukaan lukien Kirkkonummi. Mallinnus toteutettiin GaBi-ohjelmalla hyödyntäen ja täydentäen HSY:lle aiemmin rakennettuja elinkaarimalleja.

Mikäli biojätteen erilliskeräys laajennetaan koskemaan koko toimialuetta, erilliskeräykseen ohjautuvan biojättekertymän arvioitiin kasvavan noin 18 - 31 % nykyisestä (noin 7 750 –14 000 t/v), riippuen pienikiinteistöjen liittymisasteesta erilliskeräykseen sekä niiden oletetusta biojättekertymästä. Tämä sekä määräyksen myötä lisääntyvä kotikompostointi kasvattaisivat kotitalousjätteen kierrätysastetta alueella 1,6 – 2,4 prosenttiyksikköä, eli nykyinen kierrätysaste 45,4 prosenttia nousisi 47,0 – 47,8 prosenttiin. Selvityksen mukaan kierrätyksellä saavutettavat päästövähennykset kasvaisivat nykytilaan verrattuna enemmän kuin keräyksestä ja käsittelystä aiheutuvat päästöt, joten jätehuollolla saavutettava ilmastohyöty kasvaisi laskennallisesti noin 38 - 1001 hiilidioksidiekvivalenttitonnia (1 - 29 %) vuodessa. Biojätteen kierrätyksen ilmastohyödyt muodostuvat siitä tuotettavasta biokaasusta sekä lopputuotteen käytön korvaamasta lannoite- ja turvetuotannosta. Kotikompostoinnissa laitospäätteen käsittelyn ilmastohyödyt jäävät saavuttamatta. Jos alle 60 % uusista kiinteistöistä liittyy erilliskeräykseen, jäävät ilmastohyödyt lähelle nykytilan tasoa.

HSY kilpailuttaa uudet jätteenkeräysurakat siten, että urakoitsijat veloitetaan käyttämään uusiutuvia polttoaineita. Tehdyssä mallinnuksessa oletetaan, että jätteenkeräyksen laajentaminen toteutetaan uusiutuvilla polttoaineilla. Jos keräyksen laajennus toteutettaisiin 100 % fossiililla polttoaineilla, jäisi saavutettava ilmastohyöty merkittävästi pienemmäksi, mutta olisi silti positiivinen tai lähellä nollaa nykytilaan verrattuna.

Biojätteen erilliskeräysselvitys osoittaa, ettei jätelain 15 §:n mukaisia poikkeamisperusteita määrätä jäteasetuksen tasoa suppeampi keräys ole. Selvitys osoittaa, että erilliskeräysvelvoite on tarkoituksenmukaista laajentaa koskemaan kaikkia asuinkiinteistöjä HSY:n toimialueella, rajautumatta 10 000 asukkaan taajamiin. Keräyksen laajentaminen koko toimialueelle on

jättemäärien, kierrätysasteen ja ympäristövaikutusten valossa parempi vaihtoehto, sillä kuljetusmatkat kasvaisivat vain maltillisesti. Koska erilliskeräysvelvoitteita ei ehdoteta kohdistettavaksi pelkästään 10 000 asukkaan taajamiin, velvoitteen voimassaoloaluetta ei ole tarpeen sopeuttaa väestömäärän jatkuvaan muutokseen esimerkiksi kartta-aineistoa ylläpitämällä. Tämä keventää erilliskeräysvelvoitteita koskevaa hallinnollista taakkaa ja tekee velvoitteiden kohdistumisesta yksiselitteistä.

Biojätteen erilliskeräyksen vaihtoehdot kiinteistön haltijoille

Biojätteen erilliskeräyksen laajentuessa kaikille asuinkiinteistöille HSY tulee tarjoamaan asukkaille aiempaa laajemman valikoiman vaihtoehtoisia biojätteen erilliskeräys- tai kompostointitapoja. Tavoitteena on tehdä biojätteen lajittelusta aiempaa helpompaa, kun biojätteen keräysväline on omalla tai lähinaapurin pihalla. Muutosvaiheessa HSY panostaa pientaloille suunnattuun viestintään ja neuvontaan biojätteen lajittelutehokkuuden parantamiseksi.

Biojätteen erilliskeräykseen 1 - 4 asunnon kiinteistöillä on useita vaihtoehtoja. Kiinteistön haltijat voivat tilata HSY:ltä erillisen biojätteen 140 tai 240 litran biojäteastia. Biojätteen erilliskeräys vähentää sekajätteen määrää, jolloin sekajätteen tyhjennysrytmiä voi harventaa jopa 16 viikkoon. Lähekkäin sijaitsevat kiinteistöt voivat käyttää yhteistä biojätteen keräysvälinettä ja tehdä yhteiskäytöstä erillisen sopimuksen HSY:n kanssa.

HSY:n tarkoituksena on myös kehittää kokonaan uusia palveluratkaisuja erityisesti pientalojen biojätteen keräykselle. Erityisesti pienille kiinteistöille suunnattuja biojätteen keräysratkaisuja ovat tuulettuva biojäteastia ja jäteautoon tyhjennettävä kompostori. HSY:n palveluvalikoima kokonaisuudessaan, myös uudet palveluratkaisut, tulevat olemaan saatavilla kaikille HSY:n jätehuoltovastuulle kuuluville kiinteistöille niiden sijainnista tai koosta riippumatta.

Tuulettuva biojäteastia on tavallista biojäteastiaa paremmin ilmastoitu välipohjallinen biojäteastia. Perinteistä biojäteastiaa parempi ilmastointi pitää biojätteen kuivempana, mikä vähentää biojätteiden muodostamaa hajua. Vähäisemmän hajunmuodostuksen vuoksi tuulettuva biojäteastia on mahdollista tyhjentää kahta viikkoa harvemalla tyhjennysrytmillä. Tuulettuva biojäteastia sopii pienille kiinteistöille, joissa syntyy vähän biojätettä ja joilla biojäteastia ei ehdi täytyä joka toisen viikon tyhjennysrytmillä.

Jäteautoon tyhjennettävä kompostori on tavallisen jäteastian kriteerit täyttävä kompostori, joka on tavallisen kompostorin tapaan lämpöeristetty, ilmastoitu ja siinä on tyhjennysluukku. Tyhjennettävä kompostori on parhaillaan testattavana HSY:n toimialueen pienkiinteistöillä. HSY:ltä vuokrattavassa kompostorissa voidaan kompostoida elintarvikejätettä, mutta se voidaan myös tarvittaessa tyhjentää jäteautoon kuten tavallinen jäteastia. Jäteautoon tyhjennettävä kompostori sopii pienen kokonsa vuoksi pienille kiinteistöille, joilla ei kerry paljoa biojätettä. Kompostoria käytetään kuten tavallista kompostoria, mutta sille voi tilata tarvittaessa tyhjennyksen, jos kaikelle siinä syntyvälle kompostille ei ole käyttöä, kompostori on ehtinyt täyttymään ennen kuin se on täynnä tai kompostointi ei ole onnistunut.

Biojäte voidaan myös kompostoida kiinteistöillä käyttäen kiinteistön omaa, jätehuoltomääräysten mukaista kompostoria. Lisäksi lähekkäin sijaitsevat kiinteistöt voivat käyttää yhteistä kompostoria.

HSY toteutti tammikuussa 2022 biojätteen kyselyn pientaloasukkaille, johon vastasi yli 3300 asukasta. Kyselyssä selvitettiin pientaloasukkaiden näkemystä sopivimmasta biojätteen keräysvaihtoehdosta tulevaisuudessa. Vastajille esitettiin vaihtoehtoina omatoiminen kompostointi itse hankitussa määräkset täyttävässä kompostorissa (kompostorin hankintahinta noin 150-500 euroa), HSY:n vuokrakompostori (tarvittaessa tyhjennettävä), jonka arvioitu vuosikustannus oli 110 euron vuosivuokra, lisäksi mahdollinen tyhjennys noin 7 euroa/tyhjennys, tuulettuva biojäteastia, jonka arvioitu vuosikustannus olisi noin 90 euroa, tavallinen biojäteastia oman kiinteistölle, jonka arvioitu vuosikustannus olisi n. 175 euroa (tyhjennys 2 viikon välein) tai

tavallinen biojäteastia yhteiskäyttöön naapurin/naapurien kanssa, jolloin vuosikustannus jakautuisi kaikille yhteiskäytön osapuolille. Kyselyssä eniten suosiota saavutti omatoiminen kompostointi itse hankitussa kompostorissa. Toiseksi suosituin oli tuulettuva biojäteastia.

Vaikutukset kiinteistöjen jätemaksuihin ja muihin kustannuksiin

Tällä hetkellä HSY:n toimialueen pienikiinteistöillä kerätään pääsääntöisesti pelkkää sekajätettä. Biojätteen erilliskeräys mahdollistaa sekajätteen tyhjennysvälin pidentämisen joka 16. viikkoon. Tämä luo kiinteistöille uusia mahdollisuuksia valita kiinteistöllä syntyvään jätemäärään parhaiten soveltuvan tyhjennysrytmin ja palvelukokonaisuuden. Kiinteistöjen on mahdollista tilata esimerkiksi pakkausjätteiden monilokeroastia syntyvälle pakkausjätteelle tai toimittaa pakkausjätteet ekopisteelle. Nämä toimenpiteet vähentävät merkittävästi syntyvän sekajätteen määrää, jolloin sekajätteen tyhjennysväliä voidaan pidentää maksimissaan joka 16. viikkoon. Lisäksi HSY tulee selvittämään uusia tyhjennysvälikärsäjä, jotta kiinteistöille löydetään mahdollisimman optimaalinen palvelutaso. HSY ei kuitenkaan omatoimisesti muuta kiinteistöjen sekajätteen tyhjennysvälejä biojätteen erilliskeräyksen aloittamisen yhteydessä, vaan kiinteistön haltijoiden tulee itse tarkkailla omia jätekertymiään ja tehdä mahdolliset muutokset sen perusteella palveluihinsa.

Pienikiinteistöiden merkittävin kustannusten lisääjä on tyhjennysten lukumäärä. Valitsemalla ns. tuulettuvan biojäteastian voi biojätteen tyhjennysväliä jätehuoltomääräysten 21 §:n mukaisesti pidentää nykyisestä kahdesta viikosta neljään viikkoon, varsinkin omakotikiinteistöillä. Tämä vaikuttaa jätehuollon vuosikustannuksia alentavasti. Esimerkiksi omakotitaloissa tyypillisin sekajäteastian koko on 240 l ja tyhjennysväli on joka 2. viikko, jolloin vuosikustannus vuokra-astialla 244,40 € (hinnasto 2022). Sekajäteastian ja tuulettuvan biojäteastian tyhjennys joka neljäs viikko tarkoittaa yhteensä 211,64 € vuosikustannusta. Vastaavasti myös neljän huoneiston kiinteistöllä sekajätteen ja biojätteen erillisten astioiden tyhjennys joka toinen viikko on 161,20 euroa edullisempaa kuin pelkästään sekajäteastian tyhjennys kerran viikossa.

Vaihtoehtoisesti kiinteistöt voivat hankkia oman kompostorin. Kompostorin hankintahinnat vaihtelevat markkinoilla (150-500 euroa), riippuen kompostorin ominaisuuksista, valmistajasta, kompostorissa käytetyistä materiaaleista ja koosta. HSY:n tarkoituksena on lisätä palveluvalikoimaansa jäteautoon tyhjennettävissä oleva kompostori, jonka kiinteistöt voivat vuokrata alle 50 euron vuosivuokralla käyttöönsä.

Myös kiinteistöjen uudet jäteastia- ja jätetilajärjestelyt voivat aiheuttaa haasteita ja lisätä jätehuollon järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia. Mikäli kiinteistöillä joudutaan tekemään muutoksia esimerkiksi jätetiloihin, vaatii se investointeja.

Vaikutukset HSY:n talouteen

Biojätteen erilliskeräyksen laajeneminen tarkoittaa HSY:lle tyhjennys suoritteiden kasvua sekä tarvittavien jäteastioiden hankintaa. Arvioiden tekemistä vaikeuttaa toistaiseksi puuttuva tieto siitä, missä laajuudessa HSY:n toimialueen pienikiinteistöt päättävät valita omatoimisen kompostoinnin vai erilliskeräyksen. Biojätteen erilliskeräyksen käynnistämisen ensi vaiheena toteutetaan kiinteistön haltijoille asiaa koskeva kysely.

Laajenevaa biojätteen erilliskeräystä varten HSY tulee hankkimaan sekä perinteisiä biojäteastioita (30 000 – 40 000 kpl), tuulettuvia biojäteastioita (5000 – 10 000 kpl) sekä tyhjennettäviä kompostoreita. Lisäksi tyhjennys suoritteiden määrä kasvaa, mikä tarkoittaa arviolta 8-10 jäteauton lisäämistä reiteille kahteen ajovuoroon nykyisiin 15 biojäteurakkaan. Lisääntynyt tyhjennys suoritteiden määrä tarkoittaa kuljetuspalveluiden hankintamenojen kasvamista sekä asiakastulojen nousua. Lisäksi kasvava biojättemäärä (teetetyn biojätteen erilliskeräysselvityksen perusteella 10 000- 14 000 t) nostaa biojätteen käsittelykustannuksia.

Vapaa-ajan asunnot

Biojätteen erilliskeräysvelvoitetta ei kohdisteta vapaa-ajan asuntoihin. HSY:n selvityksen mukaan toimialueella on yhteensä noin 2500 vapaa-ajanasunnoksi luokiteltua kiinteistöä, joille HSY järjestää kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen. Luvussa eivät ole mukana kohteet, joille ei ole ajoyhteyttä jäteajoneuvolla, jolloin kiinteistön haltija on liittynyt HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin hakemalla alueellisen sekajätepisteen vuosimaksuasiakkaaksi. Vapaa-ajan kiinteistöille johtava tiestö ei useinkaan sovellu raskaalle kalustolle, jolloin kiinteistöittäistä keräystä ei ole käytännössä mahdollista toteuttaa. Vapaa-ajan asunnot ovat lisäksi usein vain osavuotisessa käytössä, jolloin syntyvä jätemäärä on varsin vähäinen. Biojätteen erilliskeräyksen kustannukset olisivat merkittävät, mutta kohteiden vähäisestä lukumäärästä sekä käyttöasteesta johtuen vaikutus esimerkiksi biojättekertymään ja sitä kautta kierrätystavoitteiden saavuttamiseen on vähäinen. Näin ollen jätelain 15 §:n 2 momentin mukaiset edellytykset poikkeamiselle täyttyvät. Vapaa-ajan asuntojen poikkeamisperusteen olemassaoloa arvioidaan viimeistään viiden vuoden kuluttua uudelleen.

Kiinteistön käsite erilliskeräysvelvoiterajoja tulkittaessa

Yksikkö, johon erilliskeräyksen velvoitteet kohdistuvat, on kiinteistö. Jäteasetuksen 17 §:n perusteluissa on tarkennettu, miten käsitettä kiinteistö tulisi tulkita erilliskeräyksen järjestämiseen liittyvissä velvoitteissa: ”Säännöksen soveltamisen yhteydessä kiinteistön käsitettä tulisi tulkita jätteen keräyksen järjestämisen näkökulmasta. Tällöin kiinteistöllä sijaitseva katsottavien huoneistojen lukumäärä ei olisi jokaisessa tilanteessa yhteneväinen esimerkiksi kiinteistörekisteriin merkittyjen kiinteistöyksikköä koskevien tietojen kanssa, vaan merkitystä voitaisiin antaa myös kiinteistön ja sillä sijaitsevien rakennusten omistus- ja hallintasuhteille sekä jätepistettä käytännössä käyttävien asuinhuoneistojen lukumäärälle. Olennaista olisi, että kiinteistö muodostaisi jätehuollon järjestämisen kannalta tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden. Käytännössä samalla tontilla voi esimerkiksi olla viisi erillispientaloa tai paritaloa, mutta ilman asunto-osakeyhtiömuotoa. Jos kullakin talolla on oma jätepisteensä, rinnastuisi tilanne omalla tontilla sijaitseviin yksittäisiin omakotitaloihin tai paritaloihin, eivätkä asetuksessa vähintään viidelle asuinhuoneistolle säädetyt erilliskeräysvelvoitteet koskisi tontilla sijaitsevia taloja. Toisaalta erilliskeräysvelvoite koskisi niitä asunto-osakeyhtiöitä, joissa samaa jätepistettä käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa, riippumatta siitä, muodostuuko asunto-osakeyhtiö erillispientaloista tai esimerkiksi rivitaloista. Jos asunto-osakeyhtiön erillispientaloilla on omat jäteastiansa ja omat jättesopimuksensa, erilliskeräysvelvoitteet eivät koskisi. Säännöksen mukaisen huoneistorajan laskennassa ei olisi merkitystä sillä, kuinka monen tontin alueelle asunto-osakeyhtiöön kuuluvat rakennukset sijoittuvat.”

Jäteasetuksen perusteluiden mukaisesti määräyksissä on pyritty tarkentamaan kiinteistön määritelmää erityisesti siltä osin, milloin asuinhuoneistolla katsotaan olevan vähintään viisi huoneistoa. Kiinteistöllä tarkoitetaan maapohjaa, kuten tonttia tai tilaa, sillä sijaitsevine rakennuksineen. Biojätteen erilliskeräysvelvoite koskee kaikkia kiinteistöjä, joiden jätteiden vastaanottoaikkaa käyttää vähintään yksi asuinhuoneisto. Muiden kierrätyskelpoisten jätteiden erilliskeräysvelvoitteet koskevat niitä asuinhuoneistojä, joissa samaa kiinteistöllä sijaitsevaa jätepistettä käyttää vähintään viisi asuinhuoneistoa. Samalla kiinteistöllä sijaitsevia erillispientaloja, jotka eivät käytä yhteistä jätepistettä, koskee ainoastaan biojätteen erilliskeräysvelvoite.

Lisäksi erilliskeräysvelvoitteet koskevat siirtolapuutarhojen ja sellaisten pienvenesatamien, joilla vastaanotetaan saaristossa sijaitsevien asuinhuoneistojen jätettä, ylläpitämiä yhteisiä jätepisteitä.

HSY suosittelee erilliskeräyksen järjestämistä myös kaikissa niissä tilanteissa, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät koske. Kiinteistöt, joita erilliskeräysvelvoitteet eivät koske, voivat halutessaan sopia HSY:n kanssa erilliskerättyjen pakkausjätteiden kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen liittymisestä. Kaikilla HSY:n järjestämistä vastuulle kuuluvilla kiinteistöillä jätteen kiinteistöittäisestä kuljettamisesta huolehtii HSY jätehuoltomääräysten mukaisesti.

Lisäksi pykälään sisältyisi kielto laittaa jätteiden keräysvälineisiin muita jätteitä, kuin mille keräysväline on tarkoitettu. Vääriin keräysvälineisiin laitettu materiaali haittaa kierrätystä, kierrätykseen ohjattavan materiaalin hyötykäyttöä tai jätteen energiahyötykäyttöä.

Selkeyden vuoksi määräyksiin on lisätty näkyviin myös velvoite paperijätteen erilliskeräykseen. Jätelain 49 §:n mukaan paperituotteiden tuottajan on järjestettävä käytöstä poistettujen paperituotteiden kuljetus maksutta kiinteistön haltijan järjestämästä vastaanottoapaikasta, jos kiinteistö sijaitsee muulla kuin pientalo- tai haja-asutusalueella. Jätelain 50 §:n mukaisesti kiinteistön haltijan tulee järjestää vastaanottoaika käytöstä poistettujen paperituotteiden keräystä varten. Velvollisuus ei kuitenkaan koske pientaloja tai muita vastaavia kiinteistöjä eikä haja-asutusalueella sijaitsevia kiinteistöjä.

14 § Muilla HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvilla kiinteistöillä syntyvien jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvoitteet

Määräyksiin ehdotetaan selkeyden vuoksi otettavaksi oma erillinen muita kuin asuinkiinteistöjä koskeva erilliskeräysvelvoitteita koskeva pykälänsä. Pykälä koskee käytännössä kunnan hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöjä sekä niitä kiinteistöjä, joiden jätehuollon HSY järjestää toissijaisen vastuunsa perusteella. On huomattava, että muita elinkeinoelämän toimijoita koskevat jäteasetuksen mukaiset erilliskeräysvelvoitteet sellaisenaan.

Jäteasetuksen mukaan jätteen haltijan on järjestettävä jokaiselta taajamassa tai asema- tai yleiskaavoitetulla palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitsevalta kiinteistöltä yhdyskuntajätteen erilliskeräys vähintään seuraavasti:

- 1) muu biojäte kuin puutarha- tai puistojäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään kymmenen kilogrammaa ja sitä ei käsitellä kiinteistöllä pienimuotoisesti siten kuin 12 §:ssä säädetään;
- 2) muovipakkausjäte sekä paperi- ja kartonkipakkausjäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään viisi kilogrammaa;
- 3) lasipakkausjäte, jos sitä syntyy viikossa vähintään kaksi kilogrammaa;
- 4) metallipakkausjäte ja muu pienikokoinen metallijäte, jos niitä syntyy viikossa yhteensä vähintään kaksi kilogrammaa;
- 5) mahdollisuuksien mukaan muu kuin 2–4 kohdassa tarkoitettu muovi-, paperi-, kartonki-, lasi- ja metallijäte, puutarha- ja puistojäte, tekstiilijäte ja suurikokoiset käytöstä poistetut esineet.

HSY:n 1.1.2021 voimaan tulleiden erilliskeräysvelvoitteiden viikkokohtaiset kilogrammarajat ovat kaikkien jätelajien osalta suuremmat kuin asetuksessa ehdotetut. Määräyksiin ehdotetaan otettavaksi jäteasetuksen mukaiset kilogrammarajat. Sen sijaan jäteasetuksesta poiketen erilliskeräysvelvoite on voimassa kaikkialla HSY:n toimialueella. Koska erilliskeräysvelvoitteet ovat jo tulleet velvoittavina voimaan koskien kaikkia HSY:n toimialueella sijaitsevia kiinteistöjä, ei velvoitteita ole tarkoituksenmukaista rajata kohdistumaan pelkästään taajama-alueille tai jäteasetuksen mukaisille asema- tai yleiskaavoitetuille palvelu-, matkailu- tai työpaikka-alueella sijaitseville kiinteistöille.

4 luku

Jätteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä

15 § Kompostointi

Biojätteen erilliskeräyksen vaihtoehtona on sen kompostointi kiinteistöllä (jäteasetus 17 §). Mikäli kiinteistöllä kompostoidaan siellä syntyvä biojäte, ei kiinteistöllä ole velvollisuutta liittyä biojätteen kiinteistöittäiseen kuljetukseen.

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten kompostointia koskevaa määräystä ehdotetaan tarkistettavaksi. Kiinteistökohtaisessa kompostorissa voidaan kompostoida elintarvikejätettä,

puutarha- ja puistojätettä, kuivakäymäläjätettä ja tietyin edellytyksin vähäisiä määriä jätevesilietettä. Jotta kompostointi onnistuu, on kompostoria hoidettava valmistajan tai maahantuojan ohjeiden mukaisesti.

Biojätteen kompostori on sijoitettava, rakennettava ja ylläpidettävä niin, että sen käytöstä ei aiheudu haittaa tai vaaraa terveydelle tai ympäristölle. Kompostoinnista ei saa aiheutua roskaantumista tai haittaa kiinteistön tai naapuruston asukkaiden terveydelle tai ympäristölle.

Elintarvike- tai ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hygieniaan ja hajuhaittojen torjumiseen. Näiden jätteiden kompostointiin käytettävän kompostorin pitää olla jysijä- ja haittaeläinsuojattu. Erityisesti elintarvike- ja ulosteperäistä jätettä kompostoitaessa tulee varmistua, että jäte on täysin kompostoitunut ennen sen poistamista kompostorista. Esimerkiksi kuivakäymäläjäte voi vaatia jälkikompostoinnin kompostorin ulkopuolella.

Elintarvikejätteen omatoimiseen kiinteistöittäiseen käsittelyyn ja keräykseen tarkoitettuja uusia tuotteita kehitetään jatkuvasti. On tarkoituksenmukaista sallia elintarvikejätteen kompostoinnissa perinteisen kompostoinnin rinnalla myös muita vaihtoehtoja, jolloin kompostori voidaan sijoittaa myös sisätiloihin. Tällöin kuitenkin kompostoinnin tulee tapahtua kompostointiin suunnitellussa laitteistossa tai käyttäen muuta asianmukaista menetelmää, jossa elintarvikejäte kierrätetään eikä kompostoinnista aiheudu haittaa ympäristölle tai terveydelle. Tällaisia uusia menetelmiä on mm. ns. bokashi-menetelmä sekä keittiöön tai muualle sisätiloihin sijoitettavat sähköiset kompostorit. Kompostoinnissa tulee noudattaa HSY:n antamia ohjeita kompostoinnista. Lisäksi määräyksiin on lisätty HSY:ltä tilattavaa tyhjennettävää kompostoria koskeva uusi kohta ennakoivasti, mikäli HSY tulee lisäämään kompostorin palveluvalikoimaansa.

Uutena määräyskohtana on kielto laittaa vieraslajeiksi luokiteltuja kasveja tai niiden osia kompostoriin. Kiellolla on tarkoitus ehkäistä vieraslajien leviämistä kompostimullan kautta. Vieraslajien torjunnasta on säädetty laissa vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta (1709/2015), jossa on määrätty mm. vieraslajien ympäristöön päästämisen kiellosta ja kiinteistöinhaltijoiden ja muiden toimijoiden huolehtimisvelvollisuuksista. Lista vieraslajeista on löydettävistä kansallisesta vieraslajiluettelosta (vieraslajit.fi). Vieraslajien oikeasta jätteenkäsittelystä saa tietoa paikalliselta jätelaitokselta.

Kompostoitaessa elintarvikejätettä tulee varmistua siitä, että jäte on ehtinyt maatua riittävästi, ennen kuin jätemassa tyhjennetään kompostorista jälkikompostoitumaan. Kompostorien valmistajien suositamat vähimmäisajat elintarvikejätteen viipymästä kompostorissa voivat toimia ohjeena maatumisastetta arvioitaessa. Määräyksen tavoitteena on estää tilanteet, joissa kompostori tyhjennetään tilan puutteen vuoksi liian nopeasti, jolloin jäte ei ole vielä ehtinyt riittävästi maatua. Tällainen maatumaton elintarvikejäte voi eristämättömään jälkikompostointiin siirrettäessä aiheuttaa esimerkiksi hajuhaittoja tai houkutella haittaeläimiä.

Pelkän puutarha- ja puistojätteen kompostointia ei koske 16 §:n mukainen kompostointi-ilmoituksen tekemisvelvollisuus.

16 § Kompostointi-ilmoitus

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaista kompostointi-ilmoituksen tekemisvelvoitetta ehdotetaan muutettavaksi huomioiden jäteasetuksen uudet velvoitteet kompostointi-ilmoituksen tietosisällöstä. Kompostointi-ilmoitusta koskevilla muutoksilla varaudutaan myös uudistuvan jätelainsäädännön vaatimukseen biojätteen käsittelyä koskevan kompostirekisterin perustamisesta.

Asetuksessa määritellyjä tietoja mm. käsittelylaitteiston kapasiteetista ja vuotuisesta käyttöajasta tarvitaan EU:n jätedirektiivin ja sen nojalla annetun komission täytäntöönpanopäätöksen 2019/1004 mukaiseen kierrätysasteen laskentaan.

Omatoiminen biojätteen kompostointi on onnistuessaan tehokasta kierrätystä ja sen osuus on tarkoitus saada näkymään myös valtakunnallisessa kierrätysasteessa ilmoitusmenettelyllä; jäteasetuksen 43 §:n mukaan jätteen haltijan on annettava biojätteen omatoimisesta käsittelystä tiedot kunnan jätehuoltoviranomaiselle, joka merkitsee ne ylläpitämäänsä rekisteriin jätteen kuljetuksista ja biojätteen käsittelystä kiinteistöllä. Ilmoitus on asetuksen mukaan annettava vähintään kahden kuukauden kuluessa toiminnan aloittamisesta ja samoin toiminnan lopettamisesta on ilmoitettava vähintään kahden kuukauden kuluessa. Tietoja on päivitettävä jätehuoltoviranomaiselle vähintään viiden vuoden välein. Ilmoitettavat tiedot on määritelty jäteasetuksessa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee kaikkia HSY:n järjestämän jätehuollon piiriin kuuluvia kiinteistöjä, mukaan lukien vapaa-ajan kiinteistöt, siirtolapuutarhat ja pienvenesatamat. Siirtolapuutarhojen osalta ilmoituksen voi tehdä aluetta hallinnoiva siirtolapuutarhayhdistys yhteisesti kaikkien alueella sijaitsevien biojätteen kompostorien osalta.

Ilmoitusvelvollisuus ei koske pelkästään puutarha- ja puistojätteen kompostointia.

Kiinteistön haltijoiden tulee ilmoittaa HSY:lle myös kompostoinnin lopettamisesta, jolloin kiinteistön haltijoiden velvollisuutena on järjestää kullekin kiinteistölle tarvittava oma biojätteen keräysvälineen sijoituspaikka sekä tarvittavat biojätteen keräysvälineet.

HSY voisi myös kieltää kompostorin käytön jätehuollon järjestämistä koskevan perustellun syyn johdosta. Esimerkiksi tilanteessa, jossa kiinteistöllä syntyvän biojätteen määrä on olennaisesti väärin arvioitu tai kompostorin hoitamattomuudesta aiheutuu jatkuvia haju- tai muita haittoja naapurustolle, HSY voisi kieltää kompostorin käytön, jolloin kiinteistöjen tulee liittyä biojätteen kiinteistöittäiseen kuljetukseen.

17 § Jätteen polttaminen ja hautaaminen

Voimassa olevia jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan tarkistettavaksi lisäämällä muovijätteen polttamista sekä jätteiden avopolttoa koskeva kieltö.

5 luku

Jätteiden keräysvälineet HSY:n järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa

Tämän luvun määräykset koskevat vain HSY:n järjestämää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta.

18 § Keräysvälinetyypit

Voimassa olevia jätehuoltomääräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi kiinteistöllä käytettävissä olevien keräysvälinetyyppien osalta. Kiinteistöllä on oltava tarvittava määrä jäteastioita syntyvään jätemäärään, erilliskeräysvelvoitteisiin ja tyhjennysväliin nähden.

Keräysvälineinä HSY:n järjestämässä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa saadaan käyttää vain sellaisia keräysvälineitä, jotka soveltuvat HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa koneellisesti tyhjennettäväksi. Käsin siirrettävien keräysvälineiden osalta tulee noudattaa kulloinkin voimassa olevia standardeja. Määräysten voimaantulohetkellä voimassa olevat standardit on vahvistettu 17.4.2020 ja ne ovat seuraavat:

SFS-EN 840-1:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 1: 2-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 400 l. Kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-2:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 2: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Tasakannelliset, kippitapilla ja/tai kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-3:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 3: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1300 l. Kupukannelliset, kippitapilla ja/tai kampatartuntalaitteella

SFS-EN 840-4:2020 Liikuteltavat jäte- ja kierrätysastiat. Osa 4: 4-pyöräiset, tilavuudeltaan max. 1700 l. Tasakannelliset, leveällä kippitapilla tai BG- ja/tai kompatartuntalaitteella.

HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa voidaan käyttää joko HSY:n:n keräysvälineitä (käsin siirrettävät jäteastiat) tai kiinteistön haltijan omia keräysvälineitä (muut kuin käsin siirrettävät keräysvälineet). Määräyksissä on lueteltu kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa käytettävät vaihtoehtoiset keräysvälineet. Keräysvälineinä kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa saadaan käyttää vain sellaisia keräysvälineitä, jotka soveltuvat HSY:n järjestämään jätteenkuljetukseen. Lisäksi määräyksissä on veloitettu käyttämään erikseen määriteltujen standardien mukaisia jätteenkeräysvälineitä.

HSY toimittaa maksutta käsin siirrettävät 140–660 litran jäteastiat kiinteistöille kiinteistön liittyessä HSY:n järjestämään jätehuoltoon tai käynnistäessä näiden jätehuoltomääräysten mukaisen erilliskeräyksen. Kiinteistöillä käytössä olevat kiinteistön haltijan omistamat käsin siirrettävät jäteastiat korvataan maksutta HSY:n omistamilla jäteastioilla sitä mukaa, kun ne ovat huonokuntoisuuden vuoksi käyttöön sopimattomia tai mikäli jäteastia ei täytä edellä mainittuja keräysvälineelle määriteltyjä ehtoja. HSY arvioi keräysvälineiden korvaamisen tarpeen. HSY:n keräysvälineiden vuokra vahvistetaan vuosittain jätetaksassa tai vaihtoehtoisesti vuokra sisältyy keräysvälineen tyhjennyshintaan.

Kiinteistön haltijoiden omistamien käsin siirrettävien jäteastioiden siirtyminen vaiheittain HSY:n jäteastioiksi on perusteltua erityisesti jätteenkuormaustyön turvallisuuden kannalta. Jäteastioiden tulee olla jätehuoltomääräysten mukaisia, jätehuoltomääräyksissä määriteltyjen standardien mukaisia sekä kunnoltaan sellaisia, että ne kestävät koneellisen tyhjennystyön. Käytännön työssä on osoittautunut, että kiinteistöillä on runsaasti käytössä jäteastioita, jotka eivät täytä jätehuoltomääräysten mukaisia edellytyksiä. Määräysten vastaisten tai kunnoltaan heikentyneiden jäteastioiden käyttö voi aiheuttaa tyhjennystyössä ongelmia ja työturvallisuuden vaarantumista. Siirtyminen vaiheittain HSY:ltä vuokrattujen astioiden käyttöön varmistaa jäteastioiden jätehuoltomääräysten mukaisuuden, mikä parantaa tyhjennystyön työturvallisuutta sekä keventää myös hallinnollista taakkaa, kun astioiden hajoamistapauksissa ei enää jatkossa ole tarpeen selvittää astian hajoamisen syytä. HSY:n tekemän selvityksen mukaan kiinteistön haltijan omistamia käsin siirrettäviä jäteastioita on käytössä noin 25 000 kpl. Suurin osa on 140 litran ja 240 litran kokoisia jäteastioita.

Jätesäkeille tarkoitettuja jätessäkkileneitä tai vinssattavia pikakontteja ei saa käyttää kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa. Kielto on perusteltu, sillä työturvallisuusriskejä on esiintynyt jätessäkkileneiden käytössä ja erityisesti pikakonttien tyhjennyksissä.

Säännökseen yhdistetään voimassa olevien jätehuoltomääräysten 19 §, joka koskee jätelajien nimityksiä ja tunnusvärejä.

19 § Keräysvälineen merkitseminen ja lajitteluohjeet

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaisesti määräykseen sisältyisi edelleen keräysvälineen merkitsemistä koskeva määräys. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa merkitsemään jäteastioihin niihin kerättävän jätelajin ja keräyksestä vastaavan yhteisön yhteystiedot. HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa keräysvälineeseen tulee käyttää ainoastaan HSY:n tekstitarroja. Keräysvälineeseen ei saa kiinnittää sellaisia tarroja tai tehdä muita merkintöjä, jotka aiheuttavat sekaantumisen vaaraa jätehuollon järjestämisestä vastuussa olevasta tahosta. Mikäli keräysvälineet ovat yhteisessä sijoituspaikassa, jossa on useamman eri kiinteistön jätteenkeräysvälineitä, tulee kunkin kiinteistön keräysväline merkitä yksilöidysti esimerkiksi kiinteistön numeroa tai kirjainta vastaavalla merkinnällä.

Keräysvälineen merkitsemistä koskevat säännökset koskevat tavanomaisen kannellisen jäteastian ohella myös kaikkia muita kunkin jätelajin keräykseen soveltuvia välineitä, kuten kannellista säiliötä ja maahan upotettavaa syväkeräyssäiliötä.

20 § Keräysvälineiden täyttäminen

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten keräysvälineiden täyttämistä koskevia määräyksiä täsmennettäisiin. Keräysväline on täytettävä siten, että jäte mahtuu keräysvälineeseen, keräysvälineen kansi on mahdollista sulkea ja että se keräysvälinettä voidaan liikutella ilman, että jätteet tippuvat astiasta. Haittaeläinten pääsy keräysvälineisiin tulee estää. Mikäli haittaeläimet, tuuli tai muu seikka on aiheuttanut jätteiden leviämisen jätetilassa tai kiinteistöllä, on roskaantuneisuuden siivoaminen kiinteistön haltijan vastuulla. Tyhjennystyön tulee olla tehtävissä koneellisesti.

21 § Keräysvälineiden tyhjennysvälit

Voimassa oleviin jätehuoltomääräyksiin sisältyvät määräykset keräysvälineiden tyhjennysväleistä. Jäteasetuksen 10 § velvoittaa tyhjentämään jätteasiat niin usein, että jätteistä voidaan aina sulkea, jäte mahtuu astiaan eikä jätteestä aiheudu ympäristön likaantumista tai roskaantumista taikka hajua tai muuta hygieenistä haittaa.

Kiinteistön keräysvälineiden tyhjennysvälin tulee soveltua HSY:n jätteenkuljetusjärjestelmään. HSY:n asiakaskiinteistöt voivat tilata haluamansa määrän jätteenkeräysvälineitä kiinteistölleen ja sopia itselleen sopivan noutorytmin sekä tehdä tarvittaessa haluamansa muutoksia palveluun. Kiinteistön tarvitsemat palvelut mukautetaan HSY:n järjestämän jätteenkuljetuksen tyhjennysväleihin, eikä jokaiselle kiinteistölle voida räätälöidä omia tyhjennysvälejä. Lisäksi HSY voi tilapäisesti esimerkiksi useiden pyhäpäivien sattuessa peräkkäin tai keliolosuhteiden johdosta siirtää kiinteistön tyhjennyspäivää. HSY tiedottaa muutoksista tyhjennyspäiviin aina muutosten ollessa etukäteen HSY:n tiedossa.

Mikäli kiinteistö ei ole mitoittanut keräysvälineiden määrää, kokoa tai tyhjennysrytmiä riittävällä tavalla suhteessa kiinteistöllä syntyvään jättemäärään, on HSY:llä oikeus määritellä kiinteistölle tarvittava määrä riittävän kokoisia keräysvälineitä oikealla tyhjennysrytmillä siten, ettei ympäristö- tai terveyshaittoja ilmene.

Mikäli HSY:n jätteenkeräys viivästyy liikenne- tai keliolosuhteiden, teknisten häiriöiden tai muun ylivoimaisen esteen tai kiinteistön haltijasta johtuvan syyn takia, ei HSY korvaa tyhjennysten myöhästymisestä tai puuttumisesta aiheutuvia kuluja kiinteistöille.

Tyhjennysväleihin ehdotetaan merkittäviä muutoksia laajenevan biojätteen erilliskeräyksen johdosta. Nykyistä joustavammat seka- ja biojäteastioiden tyhjennysvälit ovat perusteltuja ja mahdollistavat aiempaa laajemmin erilaisia palveluvaihtoehtoja pienikiinteistöille. Sekajätteen osalta enimmäistyhjennysvälin pidentämisen tavoitteena on huomioida erityisesti biojätteen erilliskeräyksen lisääntyminen ja sen myötä tapahtuva sekajätteen määrän vähentyminen kiinteistöillä. Sekajätteen tyhjennysvälin maksimipituudeksi ehdotetaan 16 viikkoa, mikäli biojäte erilliskerätään tai kompostoidaan. Optimaalinen tyhjennysväli riippuu kiinteistöllä syntyvästä kokonaisjättemäärästä ja siitä, kuinka paljon kiinteistön haltija toimittaa kierrätyskelpoisia jätelajeja esimerkiksi alueellisiin keräyspisteisiin.

Biojätteen tyhjennysväleihin ei ehdoteta muutoksia muilta osin, kuin palveluvalikoimaan tulossa olevan ns. tuulettuvan biojäteastian osalta. Tuulettuva biojäteastia mahdollistaa neljän viikon tyhjennysvälin biojätteelle.

Vapaa-ajankiinteistöjen tulee liittyä aina HSY:n järjestämään kiinteistöittäiseen jätteenkuljetukseen sekajätteen osalta. Säännöllisesti ympärivuotisessa käytössä olevan (vähintään 6 kk vuodessa)

vapaa-ajankiinteistön jäteastiat on tyhjennettävä näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti vähintään joka 4 viikko tai mikäli biojäte kompostoidaan, voi tyhjennysväliä pidentää maksimissaan 16 viikkoon.

Vain kesäaikana käytössä olevan vapaa-ajanasunnon jäteastiat on tyhjennettävä kesäaikana (viikot 18–40) näiden jätehuoltomääräysten mukaisesti vähintään joka neljäs viikko tai mikäli biojäte kompostoidaan, joka 16 viikko. Vapaa-ajan kiinteistön keräysväline on kuitenkin tyhjennettävä vähintään kerran vuodessa. Saariston vapaa-ajankiinteistöjen jäteastioiden tyhjennys voi olla erikseen tilattavissa, mikäli saareen ei ole ajoyhteyttä.

22 § Keräysvälineiden tyhjentämistä koskevat poikkeukset tai keskeyttäminen

Keräysvälineiden tyhjentämistä tai keskeyttämistä koskeviin poikkeuksiin ehdotetaan täsmennyksiä sekä lisätään pykälään vapaa-ajan asuntoja koskeva oma selkeyttävä kohta. Kiinteistöittäinen jätteenkuljetus voidaan keskeyttää määräajaksi kiinteistön ollessa käyttämättömänä vähintään viikon. Mikäli keskeytys kestää yli vuoden, on haettava näiden jätehuoltomääräysten mukaista poikkeusta ja perusteltava hakemus.

23 § Ylimääräinen jäte (lisäjäte)

Ylimääräistä jätettä (lisäjätettä) koskevaan määräykseen ehdotetaan täsmennyksiä siltä osin, kun kiinteistön haltijaa ohjataan kasvattamaan kiinteistön keräyskapasiteettia, mikäli ylimääräistä jätettä kertyy jatkuvasti. Lisäksi ylimääräisen jätteen säilytysaika kiinteistöllä voi olla enintään viikon ja määrä rajoitetaan yhteen kuutioon. Ylimääräisen jätteen pakkauksessa ei saa olla elintarvikkejätettä. Määräysten tarkennuksilla pyritään ehkäisemään haittaeläimistä aiheutuvia haittoja sekä roskaantumista.

26 § Keräysvälineiden kunnossapito

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten keräysvälineiden kunnossapitoa koskevia määräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi. Keräysvälineen haltija veloitetaan huolehtimaan keräysvälineiden asianmukaisesta kunnosta. Vastuu haittaeläinten torjunnasta kuuluu kiinteistön haltijalle.

Keräysvälineen omistaja voi olla kiinteistön haltija tai omistaja, jonka vastuulla jätelain mukaan on jätteen keräyksen järjestäminen kiinteistöllä, kiinteistön haltijan sopimuskumppani esimerkiksi syväkeräyssäiliöiden osalta tai HSY kiinteistöittäisen jätteenkuljetuksen järjestäjänä.

HSY:n keräysvälineitä on käytettävä asianmukaisesti eikä niitä saa käyttää muihin tarkoituksiin. Keräysvälineen haltija vastaa keräysvälineelle aiheuttamastaan vahingosta tai keräysvälineen katoamisesta, jolloin HSY:llä on oikeus periä keräysvälineen haltijalta kulloinkin voimassa olevan jätetaksan mukainen korvausmaksu. Keräysvälineen haltija ei ole vastuussa keräysvälineen normaalista kulumisesta tai HSY:n kuljetusurakoitsijan aiheuttamista vahingoista.

Jos kiinteistön haltija käyttää omia keräysvälineitä kuten syväkeräyssäiliöitä, huolehtii kiinteistön haltija omistamiensa keräysvälineiden kunnossapidosta ja tarvittaessa uusimisesta omalla kustannuksellaan siten, etteivät keräysvälineet aiheuta terveyshaittaa, ympäristön likaantumista tai roskaantumista eikä turvallisuusriskiä tyhjentäjille tai käyttäjille. Kiinteistön haltija voi käyttää ainoastaan näiden jätehuoltomääräysten mukaisia keräysvälineitä. Keräysvälineen merkitsemisestä on määrätty 20 §:ssä. HSY ei korvaa normaalin kuormauskäsittelyn yhteydessä rikkoutunutta tai kuormaan pudonnutta keräysvälinettä lukuun ottamatta vahinkoja, jotka on todennetusti aiheuttanut HSY:n kuljetusurakoitsija tai joista HSY on voimassa olevan lainsäädännön perusteella muutoin vastuussa.

Mikäli kiinteistön haltijan omistama käsin siirrettävä jätteistä rikkoutuu tai osoittautuu liian huonokuntoiseksi, korvataan kiinteistön haltijan omistama keräysväline HSY:n omistamalla jätteillä 18 §:n mukaisesti.

6 luku

Jätteiden keräyspaikat

25 § Keräysvälineiden sijoittaminen

Voimassa olevaa määräystä keräysvälineiden sijoittamisesta ehdotetaan täsmennettäväksi. Jäteasetuksen 10 §:n mukaan keräyspaikkaan on oltava esteetön pääsy ja jäte on voitava kuormata turvallisesti. Jätehuoltomääräyksissä annetaan tarkempia määräyksiä keräyspaikan järjestämiseen ja jätteiden sijoittamiseen liittyen. Keräysvälineiden sijoittamisessa kiinteistölle ja jättilan rakentamisessa tulee noudattaa kunnan rakennusjärjestyksen määräyksiä, terveysuojelujärjestyksiä, ympäristönsuojelumääräyksiä, kaavamääräyksiä sekä laitevalmistajan ohjeita.

Käsin siirrettävät keräysvälineet on sijoitettava sellaiseen paikkaan, johon jäteauto pääsee esteettömästi vähintään kymmenen metrin päähän. Keräysvälineet, joita ei voi siirtää käsin (syväkeräysvälineet, vaihtolavat, yms.) on sijoitettava siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään säiliöt.

Uudisrakentamisessa on tärkeää huomioida myös kiinteistön jätehuollon toimivuus. Sekä uusia jättiloja että syväkeräysvälineitä rakennettaessa on suositeltavaa noudattaa kulloinkin voimassa olevaa RT -korttia asuinkiinteistöjen jätehuollosta (RT 69-11190).

Jäteauto pääsee esteettömästi kiinteistön jätteistöille, kun jättila on sijoitettu tonttiliittymän läheisyyteen, mahdollisimman lähelle ajotietä. Tällöin tyhjennys ei aiheuta tarpeetonta häiriötä ja esimerkiksi pihan turvallisuus ei vaarannu. Suositus on, että jäteauton ei tarvitse peruuttaa pihalla tai peruutusmatka jää mahdollisimman lyhyeksi. Jätteiden kuormaamisesta ei saa aiheutua roskaantumista tai haittaa ympäristölle tai terveydelle. Tarvittaessa jättilan eteen asetetaan pysäköinnin kieltävä merkki.

Jäteauton reitti tontilla suunnitellaan kantamaan liikenne täysin kuormatulla jäteautolla. Kuormatun jäteauton paino on 18...28 tonnia. Väylän kaltevuus ei saa ylittää 1:7. Jäteauton tarvitsema ajoväylän leveys on vähintään 3 metriä, kaarteissa 4 metriä ja vapaa kulkukorkeus 4 metriä. Myös vaihtolava-auto mahtuu liikennöimään jäteauton käyttöön mitoitettussa ajoväylässä. Jos ajoväylä on kapeampi tai matalampi, on jätteiden oltava käsin siirrettäviä. Kääntyäkseen jäteauto tarvitsee halkaisijaltaan 20...25 metrin alueen.

Etukuormaajalla varustetun jäteauton tulee päästä lähestymään jättesäiliötä suorassa linjassa. Säiliö nostetaan varsien avulla ajoneuvon ohjaamon yli ja tyhjenetään jäteauton puristinsäiliön yläpuolelta. Tyhjennys vaatii vapaata korkeustilaa 8 metriä. Nostettavat syväkeräyssäiliöt pystytään yleensä tyhjentämään, vaikka säiliöiden ja jäteauton välissä olisi ruohoalue tai korkeintaan 1200 mm:n korkuinen aita tai pensaikko. Etäisyys säiliöiltä tyhjennysautolle ei kuitenkaan saa ylittää 7 metriä. Säiliöt tulee sijoittaa niin, että säiliön yläpuolelle jää vapaata korkeustilaa 8...10 metriä huomioiden räystäät, oksat, ilmakaapelit ym. Ajoväylien mitoituksesta esitetään ohjeita ohjeessa RT 98-10915 Ajoväylät, hitaasti liikennöivät. Ajoneuvojen mittoja esitetään ohjeessa RT 98-10914 Ajoneuvojen mittoja.

Paloturvallisuuteen ja ilkvallan estämiseen tulee jätteiden keräyspaikkojen suunnittelussa ja sijoittamisessa kiinnittää huomiota. Jättilan turvallisuutta edistävät riittävä etäisyys jättilan ja rakennuksen välillä, umpinaiset ulkoseinät sekä ulkona olevan jättilan aitaaminen ja lukitseminen niin, että asiattomien pääsy estetään.

Rakennukseen kiinteästi liittyvän jätteen jätetilan (jätehuoneen, varaston, katoksen) osastoinnissa noudatetaan Suomen rakentamismääräyskokoelman osan E1 määräyksiä. Rakennuksesta erillään olevan jätetilan paloturvallisuudesta antaa ohjeita pelastusviranomainen. Suositus on, että jäteastiaryhmät ovat vähintään kuuden metrin ja jätekatokset vähintään kahdeksan metrin päässä rakennuksen räystäslinjasta. Jos katosta ei ole mahdollista sijoittaa näin etäälle, voidaan palon leviäminen katoksesta rakennukseen estää palonkestävällä rakenteella. Pienkohteissa voidaan käyttää metallisia jäteastiasuojia. Syväkeräys säiliöt voidaan sijoittaa lähemmäksi kuin kahdeksan metriä rakennuksesta, mutta tällöinkin seka- ja biojäteastioiden etäisyyden rakennuksen ilmanottoaukoista tulee olla vähintään kahdeksan metriä. Lisäksi tulee huomioida tyhjennyksen vaatima tila.

Jäteastiat sijoitetaan jätehuoneeseen, -katokseen tai -aitaukseen. Jätetila ei saa aiheuttaa haittaa naapureille eikä rumentaa ympäristöä. Monissa kunnissa jätekatoksille, rakennelmille ja aitauksille tarvitaan toimenpidelupa. Luvantarve selvitetään suunnittelun alkuvaiheessa.

Jätetilaan suunnitellaan paikka lajitteluohjeille ja tiedotus- ja neuvontamateriaalille, esimerkiksi kiinnitystaulu. Jätteen keräystilaa ei saa käyttää muuna varastona.

Ovet ovat vähintään 400 mm suurinta jäteastiaa leveämmät sujuvan ja turvallisen tyhjennyksen vuoksi. Käytännössä 660 litran astia vaatii 1250 mm kulkuaukon (kuljetusleveys 850 mm + varaus 400 mm). Ovien tulee olla tukevarakenteiset, tarvittaessa metallivahvikkeiset ja varustettu aukkipitolaitein. Liiketunnistimilla toimivat valot helpottavat asiointia.

Käsin siirrettävien jäteastioiden tulee olla helposti käytettävissä ja ne tulee voida ottaa tyhjennettäväksi siirtämättä muita astioita. Useimmin tyhjennettävät astiat on hyvä sijoittaa lähimmäksi oviaukkoa. Seinään voidaan kiinnittää törmäyslankku pitämään jäteastiat 100...150 mm etäisyydellä seinästä, jolloin kannet pysyvät auki pitelemättä. Jäteastiat, jotka eivät ole käsin siirrettävissä sijoitetaan siten, että jäteauto pääsee esteettä tyhjentämään astiat.

Jos jäteastioiden siirtoväylän kaltevuus ylittää 1:5 (12°), tulee kiinteistön haltijan huolehtia siitä, että siirtotyössä on käytettävissä siirtoa helpottavat laitteet. Jos jäteastiat ovat lastauslaiturilla tai muulla korokkeella, on tyhjentämistä varten oltava luiska tai nostolaite.

Mikäli kiinteistöllä ei ole keräyspaikaksi soveltuvaa paikkaa, kiinteistön haltijan on selvitettävä keräyspaikan perustamismahdollisuudet kiinteistön välittömään läheisyyteen esimerkiksi sopimalla yhteisen jätteenkeräysvälineen käytöstä lähekkäisen kiinteistön tai tiekunnan kanssa. Kiinteistön haltija voi myös hakea alueellisen sekajätepisteen vuosiasiakkuutta 8 §:n mukaisesti.

26 § Ajoväylät sekä keräysvälineiden siirtoväylät HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Voimassa olevaa määräystä keräysvälineiden siirtoväylästä ehdotetaan täsmennettäväksi. Kiinteistön haltijan tulee järjestää keräysvälineille sellainen sijoituspaikka, ettei keräysvälineiden tyhjennystyön ajaksi ole tarve pysäyttää jäteajoneuvoa jalkakäytävälle tai pyörätielle. Keräysvälineiden tyhjennyksiä ei suoriteta jalkakäytäviltä tai pyöräteiltä, tai niiden kautta ajaen, ellei väylää ole erikseen merkitty huoltoajolle sallituksi. Mikäli tällaista keräyspaikkaa ei ole mahdollista järjestää, on jäteajoneuvon pysäyttäminen ja kuormaaminen sallittu jalkakäytävällä tai pyörätielle, koska pysäyttämiseen ei tällöin ole käytettävissä muuta sopivaa paikkaa ja pysäyttämiseen on pakottavia syitä.

Ajoväylän tulee kestää jäteajoneuvon paino. Jäteajoneuvo voi painaa jopa 27 tn, eikä ajoneuvon liikkuminen pehmeällä alustalla kuten nurmikolla ole mahdollista ilman ajoneuvolle tai kulkuväylälle aiheutuvaa merkittävää vaurioitumisriskiä. Jos jätteenkeräysvälineiden tyhjentäminen edellyttää liikkumista yksityisellä tiellä, on yksityistienpitäjällä aina vastuu tien kestävydestä ja mahdollisista tievaurioista. Jätteenkuljetukset rinnastuvat liikenneviraston tulkinnan mukaan elintärkeisiin kuljetuksiin, jotka on saatava suoritettua esimerkiksi keliurakoajasta huolimatta. Mikäli kiinteistölle johtavan tien kantavuus tai muut olosuhteet estävät jäteautolla ajamisen kiinteistölle saakka,

kiinteistön haltijan tulee järjestää 26 – 27 §:n mukainen jätteiden vastaanottopaikka muuhun sijoituspaikkaan esimerkiksi yhdessä tiehoitokunnan muiden osakkaiden kanssa.

Mikäli keräysvälineet joudutaan siirtämään käsin tyhjennettäväksi, käytetään siirron osalta kulloinkin voimassa olevan hinnaston mukaista hintaa.

27 § Keräysvälineiden sijoituspaikan lukitus HSY:n järjestämässä jätteenkuljetuksessa

Voimassa olevissa jätehuoltomääräyksissä olevaa keräysvälineiden sijoituspaikan lukitusta koskevaa määräystä ehdotetaan täsmennettäväksi. Sijoituspaikan lukitsemisesta tekee aina päätöksen kiinteistön haltija. HSY ei edellytä keräysvälineiden sijoituspaikan lukitsemista. Kiinteistön haltija vastaa keräysvälineiden sijoituspaikan lukituksen asennus- ja huoltokustannuksista sekä lukituksen toimintakuntoisuudesta.

Mikäli kiinteistön haltija on halunnut lukita keräysvälineelle johtavan reitin, tulee kiinteistön haltijan järjestää lukitus siten, että jätteen kuljettaja voi avata lukituksen HSY:n Jätehuolto-avaimella tai HSY:lle luovutetulla koodilla. Lukituksessa on käytettävä HSY:n jätehuoltosarjaan sarjoitettua kaksoispesälukkoa, mikä on ensisijainen vaihtoehto. Kiinteistön haltija sijoittaa avainsäilöön keräysvälineille johtavalla reitillä tarvittavan avaimen tai avaimet. Avainsäilöön sijoitettu avain on kiinteistön haltijan vastuulla.

28 § Jätekuilut

Pykälään ei ehdoteta muutoksia.

29 § Alueelliset vastaanottopisteet

Pykälään ei ehdoteta muutoksia.

7 luku

Jätteenkuljetus

30 § Jätteiden kuormaaminen

Jätehuoltomääräysten mukaista jätteenkuormausaikaa ei ehdoteta muutettavaksi. Jätehuoltomääräysten mukainen sallittu jätteenkuormausaika koskee sekä HSY:n järjestämää kiinteistöittäistä jätteenkuljetusta että kaikkea muuta jätteenkuljetusta HSY:n toimialueella.

Varhennettu keräys sisältyi ensimmäisen kerran HSY:n 1.3.2019 voimaan tulleisiin jätehuoltomääräyksiin. Espoon, Helsingin ja Vantaan ympäristönsuojeluviranomaiset valittivat jätteen kuormausaikoja koskevan jätehuoltomääräysten 31 §:n osalta hallinto-oikeudelle ja vaativat lisäksi päätöksen täytäntöönpanon kieltämistä. Korkeimman hallinto-oikeuden hylättyä päätöksellään 9.7.2019 täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen HSY käynnisti jätehuoltomääräysten 31 §:n mukaisen varhennetun jätteenkuormauksen 19.8.2019.

Helsingin hallinto-oikeus antoi asiassa päätöksen 3.12.2019 ja hylkäsi kaikki asiassa tehdyt valitukset. Hallinto-oikeus on ratkaisussaan todennut, että HSY:n hallituksen päätöksellään hyväksymä jätehuoltomääräys 31 § ei ole valituksissa esitetyillä perusteilla lainvastainen. Helsingin kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen valitti hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. KHO:n tuli valituksen perusteella ratkaista kysymys siitä, aiheutuiko asukkailla jätehuoltomääräyksen mukaisesta jätteen kuormauksen aloittamisajankohdan aikaistamisesta etukäteen arvioiden sellaista terveyshaitaksi luokiteltavaa melua, jonka johdosta määräyksen hyväksymistä oli pidettävä lainvastaisena.

KHO hylkäsi valituksen päätöksellään 18.6.2021. Päätöksen perusteluissa KHO muun ohella totesi, että jätteen kuormauksen aloittamisajankohdan aikaistamisesta ei voitu ennalta arvioiden katsoa aiheutuvan asukkaille merkittävää pysyvää yöaikaista melua ja siten sellaista terveyshaittaa, jonka johdosta päätös olisi ollut lainvastainen. Mikäli kuormauksesta mahdollisesti aiheutuu yksittäistapauksessa todettua terveyshaittaa, asiaan voidaan puuttua viranomaisvalvonnalla asiaan kulloinkin soveltuvien säädösten nojalla jätehuoltomääräyksestä riippumatta. Ks. tarkemmin KHO:n muu päätös 18.6.2020, 370/2021

Edellä mainitun KHO:n päätöksen mukaisesti HSY:n jätehuoltomääräykset voivat sallitun jätteenkuormauksen ajankohdan osalta poiketa ympäristönsuojelumääräyksistä. HSY:n kokemusten mukaan varhennettu keräys parantaa merkittävästi tyhjennystyön työturvallisuutta sekä alueen asukkaiden, jalankulkijoiden, pyöräilijöiden ja muiden kadulla liikkujien turvallisuutta, kun jäteauto ei joudu toimimaan ja esimerkiksi peruuttamaan ruuhkaisilla väylillä. Tyhjennystyön suorittaminen ennen liikenneuhkaa lisäksi nopeuttaa merkittävästi tyhjennystyön suorittamista, mikä tehostaa kuljetuskaluston käyttöä ja vähentää jäteautojen määrää liikenteessä. Myös ruuhkien välttäminen vähentää jäteautojen päästöjä sekä päästöjä niistä autoista, jotka joutuvat odottamaan jäteauton siirtymistä. Varhennettu keräys tehostaa työn suunnittelua ja optimointia, kaluston hallintaa, käyttöastetta ja mahdollistaa tasalaatuisen, yhtenevän palvelun, kustannus- ja ympäristötehokkaalla tavalla.

KHO:n edellä mainitun päätöksen perusteluissa todetaan, että mikäli kuormauksesta mahdollisesti aiheutuu terveyshaittaa, asiaan voidaan puuttua viranomaisvalvonnalla asiaan kulloinkin soveltuvien säädösten nojalla jätehuoltomääräysten 31 §:n määräyksestä riippumatta. Terveyshaitan toteamiseksi tulee suorittaa asianmukaiset melumittaukset. HSY ja Helsingin kaupunki ovat sopineet yhteisesti tavasta, jolla saapuneet meluvalitukset käsitellään. Toimenpiteitä vaatineita (katselmus pidetty ja sen lisäksi tehty tarvittaessa korjaavia toimenpiteitä) asukkaiden tekemiä meluvalituksia on tullut 1.1.2021-31.3.2022 välisenä aikana yhteensä 10 kpl. Meluvalitustapausten hoitamiseen on sovittu yhteinen toimintamalli toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa.

31 § Yleiset jätteenkuljetusta koskevat määräykset

Säännökseen ehdotetaan tehtäväksi joitakin täsmennyksiä. Sallittuja kuljetustapoja ei ole tarpeen erikseen määrätä.

8 luku

Asumisessa syntyvä saostus- ja umpisäiliöliete

32 § Velvollisuus liittyä HSY:n järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukseen

Säännökseen ehdotetaan tehtäväksi joitakin terminologisia täsmennyksiä.

HSY:n hallitus on päättänyt 22.3.2013, että asumisessa syntyvien lietteiden kiinteistöittäinen kuljetus toteutetaan HSY:n järjestämänä kuljetuksena 1.4.2016 alkaen. Asuinkäytössä olevan, HSY:n tai kunnan vesijohtoverkostoon kuulumattoman kiinteistön ja vapaa-ajan asunnon on jätelain velvoittamana liityttävä HSY:n järjestämään saostus- ja umpisäiliölietteen kuljetukseen.

Saostus- ja umpisäiliölietettä ei saa luovuttaa HSY:n järjestämän kuljetuksen lisäksi muille toimijoille tai muuhun paikkaan eivätkä muut toimijat saa ottaa lietettä vastaan HSY:n jätehuoltojärjestelmän piiriin kuuluvilta kiinteistöiltä. Määräys perustuu suoraan jätelain 36 §:ään, jonka mukaisesti saostus- ja umpisäiliölietteen saa kunnan järjestämässä kuljetuksessa ottaa kuljetettavakseen vain kunta tai lietteen kuljettaja, joka toimii kunnan lukuun. Määräys ei koske

tilannetta, jossa kiinteistön haltija on tilannut jätevesien käsittelyjärjestelmän huollon tai kunnostustyön, jonka yhteydessä lietteet tyhjenetään.

33 § Jätevesien käsittelyjärjestelmän sijoituspaikka

Säännökseen ehdotetaan lisättäväksi määräys siitä, että kiinteistön omistajan on huolehdittava, ettei jätevesien käsittelyjärjestelmään päädy sellaista ainetta tai esinettä, joka saattaa aiheuttaa haittaa kuljetuskalustolle tai lietteen jatkokäsittelylle jatkokäsittelypaikalla.

34 § Lietesäiliöiden, erotuskaivojen ja umpisäiliöiden tarkastaminen ja tyhjentäminen

Säännökseen ehdotetaan vähäisiä teknisiä muutoksia. Pykälän mukaan saostussäiliöihin, pienpuhdistamojen lietesäiliöihin ja muihin vastaaviin säiliöihin kertynyt jätevesiliete on tyhjennettävä tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran vuodessa.

Pelkästään harmaavesilietteitä sisältävien saostussäiliöiden ja vastaavien säiliöiden jätevesiliete on poistettava tarvittaessa, ettei saostuskaivosta pääse kulkeutumaan lietettä eteenpäin. Harmailla jätevesillä tarkoitetaan jätevettä, joka on peräisin ainoastaan pesemisestä, siivoamisesta, keittiöstä tai muusta vastaavasta toiminnasta. Harmaa jätevesi ei sisällä vesikäymälän huuhteluvettä tai esimerkiksi kuivakäymälän suotovesiä. Harmaiden jätevesien omatoimisesta käsittelystä kiinteistöllä on säädetty 36 §:ssä. 36 §:n mukaisesti harmaiden jätevesilietteiden kompostointi on sallittua ja siitä tulee tehdä kirjallinen ilmoitus HSY:lle.

Sellaiset jätevesien käsittelyjärjestelmät, jotka eivät vaadi loka-autotyhjennystä ja ovat varustettu vaihtoehtoisella lietteenpoistolla (esim. suodattimet, lietepussit), tulee järjestelmän lietteet tyhjentää laitevalmistajan/suunnittelijan ohjeiden mukaisesti ja riittävän usein. Jätevesien omatoimisesta käsittelystä on säädetty 36 §:ssä.

Kiinteistön haltija voi hakea HSY:ltä lietteiden tyhjennysvälin pidentämistä. HSY voi erillisen hakemuksen perusteella perustellusta syystä myöntää kiinteistölle tai vapaa-ajan kiinteistölle tyhjennysvälin pidennyksen. Perusteena voi olla esimerkiksi kiinteistön vähäinen käyttö, kaksoisviemärointi tai kuivakäymälän käyttö. Mikäli tyhjennysväliä halutaan pidentää näissä jätehuoltomääräyksissä määrättyä vähimmäistyhjennysväliä harvemmaksi, voi kiinteistön haltija hakea 43 §:n mukaista poikkeusta näistä jätehuoltomääräyksistä.

35 § Lietteiden omatoiminen käsittely kiinteistöllä

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukainen mahdollisuus käsitellä lietteet omatoimisesti kiinteistöllä on perusteltua säilyttää ennallaan.

9 luku

Roskaantumisen ehkäiseminen

36 § Yleisötilaisuuksien jätehuolto

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten yleisötilaisuuksien jätehuollon järjestämistä koskevia määräyksiä ehdotetaan täsmennettäväksi HSY:n toimialueen ympäristönsuojeluviranomaisilta saadun palautteen perusteella. Määräysten korostetaan koskevan vain ulkona järjestettäviä tilaisuuksia. Lisäksi jätehuoltosuunnitelman esittämisvelvollisuutta täsmennetään siten, että suunnitelmaa ei tarvitse toimittaa tilaisuuksista, joita varten ei tarvita erillisiä jätehuollon järjestelyitä. Ulkona järjestettäviä yleisötilaisuuksia koskevat jätehuoltomääräykset perustuvat sekä roskaantumisen ehkäisemiseen että jätelain velvoitteeseen asianmukaisesta jätehuollosta. Yleisötilaisuuden järjestäjä on jätelain 74 §:n mukaan vastuussa yleisötilaisuuden seurauksena roskaantuneen alueen siivoamisesta, jos roskaaja itse ei huolehdi siivoamisesta.

Tilaisuuksia koskevia erilliskeräysvelvoiterajoja ehdotetaan laajennettavaksi. Yleisötilaisuuksissa, joissa yleisölle tarjotaan elintarvikkeita, tulee sekajätteestä erottaa biojäte, kartonki-, lasi-, metalli- ja muovipakkaukset, mikäli niitä poistetaan tilaisuuden aikana käytöstä vähintään erikseen määrättyjen, Kuntaliiton oppaan mukaisten kg-rajojen ylittävä määrä.

10 luku

Vaaralliset jätteet ja erityisjätteet

37 § Vaarallisten jätteiden jätehuolto

Pykälästä ehdotetaan siirrettäväksi nestemäistä vaarallista jätettä koskeva määräys sekä vaarallisten jätteiden keräämistä ja varastointia kiinteistöllä koskeva määräys seuraavaan määräyskohtaan (38 §), johon on koottu vaarallisen jätteen keräämistä kiinteistöllä koskevat määräykset.

38 § Vaarallisten jätteiden kerääminen kiinteistöllä ja toimittaminen vastaanottoaikoihin

Pykälään ehdotetaan täsmennyksiä, jotka koskevat vaarallisen jätteen keräystä kiinteistöillä, nestemäisiä vaarallisia jätteitä sekä vaarallisen jätteen keräyspaikkojen lajitteluohjeita.

Lisäksi jätehuoltomääräyksistä ehdotetaan poistettavaksi erityisjätteitä koskeva määräyskohta. Erityisjätteet eivät kuulu kunnan järjestämisvastuulle. Esimerkiksi sairaaloiden erityisjätteitä koskevat Valviran antamat ohjeistukset.

11 luku

Muut määräykset

39 § Kiinteistön haltijan tiedottamisvelvollisuus

Pykälään ehdotetaan tekninen täsmennys koskien muuttuneiden tietojen ilmoittamista HSY:lle.

40 § Jätehuoltomääräysten valvonta

Pykälään ei ehdoteta muutoksia. Jätelain 24 §:ssä säädetään jätelain ja sen nojalla annettujen jätehuoltomääräysten valvonnasta. HSY:n toimialueella valvontaviranomaisia ovat jätelain perusteella kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset sekä Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), mikäli valvontatehtävä ulottuu useamman kunnan alueelle. Jätehuoltoviranomaiselle ei kuulu jätelain perusteella valvontatoimivaltaa eikä toimivaltaa hallintopakkokeinojen käyttöön.

Jätelain mukaan jätehuoltomääräysten rikkomisesta annetaan ensin määräys lopettaa jätehuoltomääräysten vastainen toiminta. Valvontailmoitusta seuraava toimenpide voi olla toiminnasta riippuen jätelain 129 §:n mukainen uhkasakko, teettämisuhka tai keskeyttämisuhka.

41 § Poikkeaminen jätehuoltomääräyksistä

Voimassa olevien jätehuoltomääräysten mukaiseen mahdollisuuteen hakea poikkeusta jätehuoltomääräysten soveltamisesta ei ehdoteta muutettavaksi. Jätelain 91 §:n mukaan jätehuoltomääräyksissä määrätty viranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräysten noudattamisesta päätöksessä mainituin perustein.

HSY:n jätehuollon toimialajohtaja voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen jätehuoltomääräyksen noudattamisesta, jos jätehuollon järjestäminen sitä erityisestä syystä edellyttää eikä poikkeamisesta aiheudu ympäristö- tai terveyshaittaa. Kiinteistön tai jätteen haltija

voi hakea perustellusta syystä poikkeusta näiden jätehuoltomääräysten yksittäisten määräysten noudattamisesta.

Selkeyden vuoksi todetaan erikseen, että jätelain mukaisesta järjestettyyn jätehuoltoon liittymisvelvoitteesta ei voida myöntää pysyvää poikkeusta.

42 § Voimaantulo

Pääkaupunkiseudun ja Kirkkonummen jätehuoltomääräykset muutettuina ehdotetuin tavoin tulisivat voimaan 1.11.2022. Samanaikaisesti nykyiset jätehuoltomääräykset kumoutuisivat lukuun ottamatta erilliskeräysvelvoitteita, jotka tulisivat voimaan siirtymäajan jälkeen.

Jätehuoltomääräysten 13 §:ssä määrätty biojätteen erilliskeräysvelvoite tulisi voimaan Espoossa, Kauniaisissa ja Kirkkonummella 1.7.2023, Vantaalla 1.1.2024 ja Helsingissä 1.7.2024.

Kunnan hallinto- ja palvelutoimintaa sekä muita 14 §:ssä määrättyjä toimintoja koskevat erilliskeräysvelvoitteet ovat tulleet biojätteen viikkokohtaisen kilogrammarajan osalta voimaan jäteasetuksen muutoksen perusteella 1.7.2022. Tästä jäteasetuksen mukaisesta voimaantulopäivämäärästä ei ole mahdollista jätehuoltomääräyksillä poiketa. Sen sijaan kartonki-, lasi-, metalli- ja muovipakkausjätteen ja pienmetallijätteen viikkokohtaiset kilogrammarajat tulevat voimaan jätehuoltomääräysten voimaantulon hetkellä 1.11.2022.

Uusien erilliskeräysvelvoitteiden voimaantuloon saakka noudatetaan erilliskeräysvelvoitteista 1.3.2019 annettuja jätehuoltomääräyksiä. Erilliskeräysvelvoitteiden voimaantulolle on perusteltua antaa siirtymäaika muutoksen käytännön toteuttamisen vaatimien toimenpiteiden johdosta. Suuresta kiinteistömäärästä johtuen erilliskeräysvelvoitteet on tarpeen saattaa voimaan vaiheittain kaupunki kerrallaan, aloittaen toimeenpano osalla alueista jo ennen jäteasetuksen asettamaa takarajaa 1.7.2024. Tällöin biojätteen erilliskeräyksen laajeneminen voidaan toteuttaa hallitusti, logistiikan ja asiakaspalvelun toimivuus varmistaen ja lainsäädännön asettama takaraja huomioiden. Kaupungeittain tapahtuva voimaantulo helpottaa myös kiinteistön haltijoiden varautumista biojätteen erilliskeräyksen laajenemiseen.